

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •

71. ÅRGANG

19. DESEMBER 1959

A V I N N H O L D E T :
IDEOLOGI ELLER LIVSFORVANDLING - PAVENS JULEBUD-
SKAP TIL NORDEN - GIORGIO LA PIRAS REISE I SOVJET -
STORBYHAVNEN — FILM OG VIRKELIGHET - DE STORE
RELIGIONER - BLIKK PÅ TIDEN - DE AMERIKANSKE
KRISTNE OG FILMEN - LITTERATUR - UTENLANDSNYTT

NR
24

NESTE NUMMER UTKOMMER 9. JANUAR 1960.

Den beste julegave

er et abonnement på **ST. OLAVI**

Innenlands kr. 18.— pr. år, kr. 9.— pr. halvår.

Utenlands kr. 22.— pr. år, kr. 11.— pr. halvår.

Bestill nå og vi sender gavekort sammen med nr. 24 for i år

ST. OLAV's ekspedisjon
Akersv. 5, Oslo.
Tlf. 42 37 43.

Er De oppmerksom på at Deres innbo i dag koster 3 ganger så meget som i 1940.
er forsikringssummen tilstrekkelig?

Gulli & Rokk

ASSURANSE

Stortingsgt. 22 - Sentralbord 33 44 00
OSLO

ST. OLAV

ønsker alle sine lesere,
annonsører og medarbeidere
en velsignet jul!

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Josephs Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	} Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	} Bergen
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	} Tromsø
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	} Lillestrøm
St. Franciskusøstrenes Moderhus	
Øyenklinikken	} Hammerfest
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinikk, Hamar	} Hønefoss
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikael's Kirke	} Trondheim
St. Mikael's Prestegård	
St. Theresia kirke	} Lillestrøm
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	} Tromsø
St. Magnus presteg.	
St. Elisabeth Hosp.	} Trondheim
Vår Frue Kirke	
Bispegården	} Trondheim
St. Olavs Kirke, Bispegården	

Ved bestilling av olje:
Oslo 683466 - Service: 565690

Juletreffester i Oslo

Fredag 8. januar: Kl. 16.30 for større barn.
Lørdag 9. januar: Kl. 16.30 for mindre barn.
Søndag 10. januar: Kl. 20.00 for voksne.

Alle er velkommen. Godt program.

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 6. januar: Høymesse i St. Olavs kirke kl. 19.
Deretter julemøte i foreningslokalet.

ST. OLAV's BARNEBLAD

— også juleheftet — kan på grunn av sykdomsforfall dessverre ikke utkomme i inneværende skoleår.
Vi håper å kunne komme igjen som vanlig fra neste skoleårs begynnelse.

St. Olav's Barneblad.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 20. DESEMBER: 4. søndag i advent. Ep. I. Kor. 4, 1—5. Ev. Luk. 3, 1—6. *Mandag: Thomas, apost. Tirsdag: Ferialdag. Onsdag: Ferialdag. Torsdag: JULAFTEN.* Vigiliemessen. Ep. Rom. 1, 1—6. Ev. Matt. 1, 18—21.
FREDAG 25. DESEMBER: 1. JULEDAG. I. messe: Tit. 2, 11—15. Ev. Luk. 2, 1—14. II. messe: Ep. Tit. 3, 4—7. Ev. Luk. 2, 15—20. III. messe: Ep. Hebr. 1, 1—12. Ev. Joh. 1, 1—14. **2. JULEDAG (lørdag):** Stefan, Kirkens første martyr.
SØNDAG 27. DESEMBER: Johannes, apostel og evangelist. Ep. Sirak 15, 1—6. Ev. Joh. 21, 19—24. *Mandag: De uskyl-dige barn, martyrer. Tirsdag: Thomas, bisk., mart. Onsdag: Messe fra søndag i juleoktaven. Torsdag (Nyttårsaften):* Silvester, pave, bekj.
1. NYTTÅRS DAG: Kristi omskjæring. Ep. Tit. 2, 11—15. Ev. Luk. 2, 21. *Lørdag: Marias lørdagsmesse.*
SØNDAG 3. JANUAR: Jesu navnefest. Ep. Ap. Gj. 4, 8—12. Ev. Luk. 2, 21. *Mandag og tirsdag: Ferialdager, messen fra 1. nyttårsdag. ONSDAG 6. JANUAR: HERRENS ÅPENBARINGSFEST (EPIFANI).* Ep. Jes. 60, 1—6. Ev. Matt. 2, 1—12. *Torsdag og fredag: Ferialdager, messen fra Epifani. Lørdag: Marias lørdagsmesse.*
SØNDAG 10. JANUAR: 1. s. e. Epifani: Den hellige familie. Ep. Kol. 3, 12—17. Ev. Luk. 2, 42—52. — Kirkekollekten tilfaller Afrikamisjonen.
— Kommunikanter i midnattsmessen må være fastende 3 timer i forveien fra fast mat og alkoholiske drikker.

JULE- OG NYTTÅRS GUDSTJENESTER I OSLO

Søndag 27. desember: De vanlige søndagsgudstjenester, men ingen aftenandakt.

ST. OLAVS KIRKE, Akersv. 1.

Julaften:

Kl. 24: Midnattsmesse — Pontifikalmesse m. preken av biskop Mangers.

1. juledag:

Kl. 8 — 8.30 — 9: Messe.

Kl. 9.45: Low Mass (English Carols).

Kl. 11: Levittmesse. Kl. 19: Festandakt.

2. juledag:

Kl. 8.30 — 9.45: Messe.

Kl. 11: Høymesse m. preken. Ingen aftenandakt.

Nyttårsaften:

Kl. 19: Takkegudstjeneste m. preken av biskop Mangers.

1. nyttårsdag (Menighetens bededag):

Kl. 8.30 — 9.45: Messe.

Kl. 11: Høymesse m. preken.

Kl. 17 — 19: Tilbedelse m. andakt.

ST. HALLVARDS KIRKE, Urtegt. 29.

Julaften kl. 24: Midnattsmesse.

1. juledag:

Kl. 9: Sangmesse.

Kl. 10.30: Høym. m. pr. Kl. 17: Festandakt.

2. juledag:

Kl. 8.30: Stille messe. — Kl. 10.30: Høymesse.

Nyttårsaften kl. 19: Takkeandakt.

1. nyttårsdag kl. 8.30: Stille messe.

Kl. 10.30: Høymesse.

ST. DOMINIKUS KIRKE, Neuberggt. 15.

Julaften kl. 16: Barnegudstjeneste.

Kl. 24: Midnattsgudstjeneste m. preken.

1. juledag: Kl. 9.30: Dialogmesse.

Kl. 11: Høymesse m. preken.

Kl. 18: Vesper og sakramentsandakt.

2. juledag og 1. nyttårsdag:

Kl. 8.15 og 9.30: Dialogmesse.

Kl. 11: Høymesse (1. Nyttårsdag m. preken).

Nyttårsaften: Kl. 19: Takkeandakt m. pr.

GREFSEN KAPELL, Glads vei 23.

1. juledag: Kl. 6: I. messe, kl. 9: II. messe, kl. 9.30: III. messe.

2. juledag og 1. nyttårsdag: kl. 9.30: Gudstjenester som på søndagene.

JESU HJERTE KAPELL, Nyv. 17, Stabekk.

Julaften kl. 24: Midnattsmesse m. preken.

1. juledag: Kl. 8.40: Stille messe.

Kl. 10.40: Høymesse m. preken og festandakt.

2. juledag: Kl. 9.40: Stille messe.

1. nyttårsdag: Kl. 10.40: Høymesse m. preken og takkeandakt.

VÅR FRUE VILLAS KAPELL, Montebello.

Julaften:

Kl. 24: Midnattsmesse. Deretter II. Julemesse.

1. juledag: Kl. 9: Høymesse m. preken.

Kl. 16.30: Aftenandakt.

2. juledag og 1. nyttårsdag:

Kl. 8.30: Høymesse.

LUNDEN KLOSTER

Julaften kl. 22.25: Matutin. Kl. 24: Midnattsmesse og Laudes.

1. juledag kl. 7.50: II. messe, kl. 9: Høymesse. Kl. 17.45: Vesper Kl. 20: Kompletorium.

2. juledag og 1. nyttårsdag:

Kl. 9: Høymesse. Kl. 17.45: Vesper.

Kl. 20: Kompletorium.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gunnes O.P.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo NV.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo

Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 37 43

Boligtelefoner: Redaksjonen 44 23 24. - Red.sekr. Kirsten Rydberg 60 86 37

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år -
Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 22.

Annonser: 8 dager før utg.dagen
(se nederst på omslagssiden). 24
nummer årlig. - Postgiro 159 86

IDEOLOGI eller LIVSFORVANDLING

Tanker omkring en brosjyre

Hvert år, når advent går inn, nærmer likesom tiden seg til å gjøre opp status; og ansikt til ansikt med Ham som bragte fred på jord, må vi med skam bekjenne at heller ikke denne gang har vi visst å skjønne på og virkeliggjøre hans gave.

«Visste du bare hva som tjener til din fred...»

En bevegelse som tror å vite det, sender i skrivende stund sin julehilsen til de tusen hjem landet over. En brosjyre med titelen «Ideologi og sameksistens» spres i disse dager i den Moralske Opprustnings navn over hele Skandinavia, i et antall av 5,6 millioner eksemplarer. Vi får vite, at mange mennesker har gitt alt de rårde over, for at alle skulle få del i dette budskap.

Hva er det så de vil oss, disse menneskene?

De vil advare oss mot den fare som truer vår fred. De vil påvise, at all tale fra Øst om fredelig sameksistens bare er tomme ord, som vi for all del ikke må ta alvorlig. Gjør vi det, går vi vår egen undergang i møte; sameksistensen har for de østlige makthavere ingen realitet uten som et middel til infiltrasjon, til å minske vår aktpågivenhet så meget, at verdensrevolusjonen kan bli en realitet uten at en hånd blir løftet i forsvar.

Argumentasjonen er enkel nok: «Vi er i krig. Den tredje verdenskrig er begynt... Det er to ideologier som kjemper om verden idag. Den ene er Moralsk Opprustning. Den andre er kommunismen. En av dem må seire.» Og ved første øyekast kan det se ut som om brosjyren har rett: Den russiske statsminister har ved gjentatte anledninger gjort det klinkende klart at han tror at denne sameksistensen ikke behøver å vare så lenge: Uten krig skal Vesten falle som en fullmoden frukt i kommunismens skjød.

Konklusjon: Så lenge kommunistene sitter ved makten i øst, må vi opprettholde den kalde krig. Med folk som systematisk benytter seg av vår åpenhet og vår velvilje for listelig å omklamre oss både på det militære, det politiske og det moralske plan, kan vi intet samkvem ha; dem må vi sky som pesten. Vi kan være snille, vi må ikke være dumsnille.

Synlig oppbygget siterer brosjyren en herre ved navn Theodore Guething, som på en konferanse i MRA's amerikanske sentrum i Mackinac skal ha uttalt følgende:

«Vi amerikanske forretningsmenn liker ikke å bli narret. Som formann i en komité hjalp jeg til å samle 140 000 dollars til en av de største metodistkirkene i Michigan. I forrige uke vedtok Detroit-konferansen for Metodistkirken en resolusjon som ikke kunne ha vært skrevet bedre av Khrusjtsjov selv. Resolusjonen oppfordrer til full nedrustning over hele verden, anbefaler Kommunist-Chinas opptagelse i de Forente Nasjoner, opphevelse av almindelig verneplikt, nedskjæring av sivilforsvaret og etablering av Berlin som fri by under tilsyn av FN.»

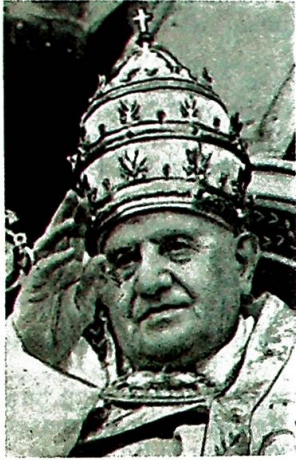
Det står ikke noe om hvorvidt han hadde forlangt sine penger tilbake. Men ellers er uttalelsen klar nok: Kirken har å støtte den harde linje, ellers får den trøbbel!

Vi kjenner ikke Detroit-konferansens premisser for dette vedtaket, og det kan godt være at dens uttalelse, så uhyre generelt formulert, var utillatelig naiv; det spiller mindre rolle i denne forbindelse. Spørsmålet er: Kan vi som kristne la oss pådutte en problematikk, skapt av Moskva, og som tvinger oss inn i en hysterisk kretsing om vår egen sikkerhet? «En ideologi» — det skulle bety en skapende, villende tanke. Alt det denne brosjyren formår å skape, er angst, og det har vi nok av fra før. Vår atomvæpning er ikke nevnt. Men den er like om hjørnet.

Og for oss står en ting som sikker: At å låse seg fast i et dilemma av denne art, kan i det lange løp ikke føre til annet enn aggresjon; vårt eneste alternativ er i virkeligheten samtalen. Ting kan skje også i Sovjet. Som MRA vet også vi kristne, at vår partner, vår offisielle partner, i samtalen Øst—Vest, bare venter på en anledning til å fange oss; men skal vi derfor systematisk vende ham ryggen? «Korsets dårskap» betydde aldri det; den innebærer tvertimot en ubegrenset tillit til gjennomslagskraften i sin egen forkynnelse. Mens «denne verdens visdom» med all sin forsiktige kalkulering, er så lur at den til sist lurer seg selv og sitter hjelpeløst fanget i sine egne sikkerhetsforanstaltninger. Vel vil vi alltid måtte trekkes med snille og velmenende pastorer og andre «menere» som kommer hjem fra Moskva og kan bevidne at alt er så bra, så bra, og noen kirkeforfølgelse har de nå slett ikke sett noen tegn til. Men skal vi derfor oppgi å sende intelligente representanter for vår egen tro og vår egen kultur østover, eller å innby folk fra motpartens leir til oss for å høre hva de har å si? Ja, enn om de simpelthen hadde noe å lære oss, om våre egne forsømmelser?

Det spørsmål står jo nemlig fremdeles igjen: *Hvorfor* drikker Jeppe? Oversett: *Hvorfor* er kommunismen en så truende fare for vår kultur? Svaret er enkelt: Fordi vi ikke lever den religion som er forutsetningen og grunnlaget for den. MRA taler om livsforvandling; undres om ikke den forvandling også må utstrekkes til å gjelde visse ideologers øvne og mot til analyse. MRA konstaterer at vi er i krig, og det kan være riktig nok, men vi undres om man ikke tar feil av fienden: sulten og nøden i verden, den er fienden, — den sult og nød som den såkalte demokratiske verden ved sin ansvarsløse holdning er med til å opprettholde, ja, til

(Forts. s. 391)

PAVENS JULEHILSEN TIL DE NORDISKE LAND

Det er Oss en glede å sende kristne i de nordiske land Våre faderlige ønsker til jul, denne kjærlighetens og håpets store fest, hvor stjernen stråler i nattens mulm.

De nordiske land ligger fjernt fra Roma, men står Vårt hjerte nær. Mange reisende er siden krigen kommet til Italia og har gjort pilgrimsferden til Roma. På den måte er det blitt gjenskapet en levende forbindelse som Vi håper vil styrkes mer og mer. Roma regner de nordiske pilgrimer blant sine kjæreste gjester, og personlig skatter Vi høyt dette bånd mellom Oss og de nordiske land, hvis navnkundige litteratur og sunne mentalitet utgjør en uunnværlig bestanddel av de usynlige tråder som knytter kristne mennesker sammen.

Vi ber om at brennende hjerter vil oppsende bønner for alt som ligger Oss på hjerte, særlig for det kommende kirke-møte, og sammen med Vår faderlige velsignelse sender Vi alle våre sønner og døtre i de nordiske land Våre inderligste ønsker om en velsignet og gledelig jul.

JOHANNES XXIII

THOMAS PATFOORT O.P.:

Guds ære o

«Et barn er oss født, en sønn er oss gitt!»
«Hvor ofte er de ikke blitt sagt, disse ordene, av lykkelige og stolte foreldre alle tider igjennom, under alle himmelstrøk! Der er et eget lys og en egen mildhet overalt hvor en far og en mor bøyer seg over det nyfødte barn. Denne lille de har fått klargjør noe i dem, åpner i deres sinn en kilde av ømhet, en kilde som livet ellers hadde tørret ut. Det skyldløse spebarn griper dem, dets hjelpeløshet rører dem. De er overveldet, på en gang av glede og av alvor, overfor dette livet som skal begynne.

Et barn er oss født! To fattige mennesker for to tusen år siden kunne si de samme ord. Maria og Josef kjente denne gleden. Men *deres* barn kastet lys, ikke bare over den snevre familiekrets, men over hele menneskeheten.

Dog var Jesu fødsel ingen sensasjon. Selve englenes sang gjorde den visst ikke kjent for mer enn en ti—tolv mennesker. Ikke desto mindre var det hele verden som ble bragt i en ny situasjon. Og det er hele menneskeheten — ikke bare Maria og Josef — som i glede kan utbryte over denne vuggen: «Et barn er oss født.»

«Se, jeg forkynder dere en stor glede, som skal bli alt folket til del.»

Ja, sandelig har den lyst for «alt folket», julens glede. For alle i den kristne verden er julen blitt en frydens og festens og lysets dag. Overalt stemmes sinnene til mildhet, og livets hårde kamp viker en liten stund for velviljen og medmenneskeligheten. Om dette er kortvarig nok, og slett ikke løser alle verdens problemer, så er det ikke desto mindre en realitet som varmer menneskenes frosne hjerter. Vel var den gleden som engelen forkynte for alt folket noe uendelig større og dypere, — men noe har da alle mennesker grepet av dette, i disse korte og flyktige dager, som selv for den ufølsomste rommer et ekko av jubelen i englenes sang.

Men som kristne mennesker skal vi gå dypere i julens budskap. «En stor glede for alt folket... fordi Eder er idag en Frelser født, som er Kristus, Herren.» En eneste engel forkynder dette for hyrdene. Men så stort er budskapet at det utløser all himmelens musikk, og myriader av engler stemmer i sangen: «Ære være Gud i det høyeste, og fred på jord, for mennesker som har en god vilje.» Englene, våre brødre, er det som lærer oss å forstå julens glede.

Gloria in excelsis Deo! Det er her englenes jubel har sitt utspring, denne hellige julenatt: Æren er endelig gitt Gud tilbake, og alt som er til har dermed gjenfunnet sin rette mening. Gud har latt sin godhet lyse over oss idet han skjenker oss sin Sønn; og jorden har så endelig frembragt den frukt som

g vår glede

SILVIOS JUL

adventsliturgien sang om, — den frukt som Gud har skapt den for. Jorden hadde han plantet med kjærlighet og omsorg, som sin egen vingård — men til denne stund hadde den bare vært ham til skuffelse og sorg. «Hvorfor — spør Herren — hvorfor bar den ville druer, når jeg ventet at den skulle bære gode?»

Men nå er han kommet blant oss, Han, den Hellige, den Rettferdige — han som Gud selv skal kalle «sin Sønn, den elskede». Endelig finnes det en blant oss som ved selve sin eksistens er en ren lovsang til Gud. Dette barnet, hans egen enbårne Sønn, i vår egen skikkelse, kan Gud se det uten en grenseløs glede? Jorden har båret sin frukt! Den kan igjen bli til et paradys — til Guds som til menneskets glede.

Ja, den nye jord og den nye himmel er begynt å eksistere i dette barnet. Guds ære er gjenreist i denne verden; det er dette englene først av alt fører vår tanke hen mot. Og Jesus selv, når han skal lære oss å be, lærer oss å tenke på Guds ære fremfor alt annet: Helliget vorde ditt navn.

Guds lov stiger igjen mot himmelen — og freden senker seg på ny over vår jord. De to ting hører sammen. Guds ære er ikke noe som kjøpes på vår bekostning — noe som må betales med vår glede og vårt liv. «Gloria Dei vivens homo». Det er det levende menneske som er Guds ære. Gud får ikke den ære som tilkommer ham, der hvor menneskene ikke lever hele livets fylde.

«Fred blant menneskene!» Hva er det for en fred det nyfødte barn bringer oss? Ikke den man tuter oss ørene fulle med, og som vi finner mindre og mindre av her nede, jo mer man fører den i munnen. Dette barn bringer oss en fred som ingen krig og intet fengsel kan true, fordi den bor så dypt i vårt indre at livets ytre omskiftelser ikke kan nå den. Ingen skal få ta fra oss den fred Han bringer oss, den beholder vi, med hans nåde, gjennom alle prøvelser; den forblir vår, selv om livet skulle føre oss i et av de fengsler eller en av de leirer som alt for mange av våre kristne brødre idag må feire sin jul i. Der er en fred som består i vissheten om at Gud er med oss i vårt liv og i vår død, — i den overbevisning at Guds egen Sønn er engasjert i vår skjebne, at vi har sluttet pakt med Ham, at Gud selv ser oss i Ham. Ved Ham er vi da blitt Guds egne barn, ved Ham har vi gjenfunnet sannheten og friheten. Det er hva adventens liturgi har sagt oss: At Han kommer til våre hjerter for å jage angsten bort, at Han selv i vårt indre skal være vår fred.

Mennesket har fått alle sine chanser tilbake. Livet tilbys oss i fullt mål. Med hin fødsel i Betlehem er Guds rike begynt å spire og vokse blant oss, — Gud til ære, oss til fred og lykke.

Silvio hadde nesten glemt hva julen egentlig var. Bare 6 år gammel fikk han ulesket kalk i øynene, under lek med sine kamerater, og mistet synet. Legene sto hjelpeløse.

Seks år senere fikk han ikke desto mindre synet tilbake. Det gikk slik til: I 1955 visste den italienske presten Don Gnocchi at han var uhelbredelig syk og snart skulle dø. I denne dystre situasjon fant hans skapende neste-kjærlighet veien til andres fortvilelse, og ut av tre menneskers vanskjebne kom der således et stort eksempel og to unge menneskers livslykke. Hans liv og hans gjerning hadde vært viet til blinde barn, og nå gjorde han et siste offer: Han skjenket Silvio og en annen blind gutt ett øye hver. I selve Don Gnocchi's dødsøyeblikk lå de to guttene klar på operasjonsbordet, og ved et ytterst vanskelig inngrep ble hornhinnene fra den døende presten overført til de to.

Silvios kamerat, Amabile, fikk synet straks etter. Silvio derimot måtte vente i angst og usikkerhet. Don Gnocchi døde 28. februar 1956, men først innunder jul samme år ble Silvios siste bandasjer fjernet — og Silvio så! Med Don Gnocchi's øye opplevde han sin vakreste julekveld.

Don Gnocchi hadde gitt ham den vakreste julegaven han noensinne hadde mottatt. Før første gang på seks år kunne øyet oppfatte lyset på juletreet. Han skrev sin første julehilsen til sin mor, og på julekvelden gikk han til Don Gnocchi's grav med en krans av kristtorn for å vise ham sin dype takknemlighet.

EN SENDEMANN FOR FREDEN

Giorgio La Piras reise i Sovjet

Giorgio La Pira — navnet er blitt litt av et program. Det var som borgermester i Firenze fra 1951 til 1956 at han gjorde seg internasjonalt berømt — ved i all enkelhet å gjøre de kristne grunnsetninger til basis for sin ledelse av Firenze by. Det førte til mange slags konflikter, og til sist til hans avgang som borgermester. Men forinnen hadde han rukket å gjøre Firenze også til et internasjonalt sentrum for fredsarbeid. De fem fredskongressene som ble organisert der under hans tid som borgermester samlet godviljens menn fra alle verdens kanter — i 1956 var 60 land representert. Nylig gjorde La Pira et nytt fremstøt for freden, ved et besøk i Sovjet. Men i sin egen regi. Make til fredsvisitt har neppe noen gang vært avlagt i de Forenede Sovjetrepublikker. I det følgende gir vi noen utdrag av en italiensk journalists referat fra tuen.

La Pira kom til Moskva på innbydelse av det Øverste Sovjet — det russiske parlament. En representant, kamerat Gubin, møtte ham på flyplassen, og i sitt svar på hans velkomsthilsen anslo La Pira straks den tone som skulle prege hele hans besøk i Sovjet-Unionen:

«Da jeg for noen øyeblikk siden så ut over Moskva der det lå så strålende opplyst, kom jeg til å tenke på det synet av det himmelske Jerusalem som Deres store helgen Antonij av Kiev engang hadde. Og så slo det meg, hvordan alle byer i en viss forstand er det jordiske bilde på Guds stad, det himmelske Jerusalem. Og derfor er alle byer på sett og vis hellige. Derfor er det at byene heller ikke må ødelegges av krigen. Dem må vi bevare og berike for de kommende slekter. Og det er også en grunn til at vi må aldri mere føre krig, men bygge freden.»

«Ja, freden, freden,» gjentok kamerat Gubin, noe forvirret. Men det skulle bli verre.

På hotellet ble La Pira forespurt om sine planer for morgendagen, og når det kunne passe ham å bli mottatt av det Øverste Sovjet. «Imorgen,» sa La Pira, «er det 15. august, Marias opptagelse i himmelen. Da må jeg i kirken.» Men kanskje om eftermiddagen, foreslo man. «Om eftermiddagen må jeg til Zagorsk og be ved St. Sergeis grav. Det er derfor jeg er kommet til Russland — for å be om fred i Russlands helligdommer.» — Og dagen etter? Ja, dagen etter var det søndag. Da måtte han i kirken...

La Pira visste hva han gjorde. Det var hverken en utillatelig naivitet eller en veloverveiet og tilsiktet fornærmelse fra hans side. Men fra første ferd av ville han gjøre det hele klart hvordan hans besøk var å oppfatte. Gjennom hele sin karriere som politiker hadde La Pira alltid henført hver eneste av sine politiske handlinger til et religiøst prinsipp. Og som den bønnens mann han er, visste han vel at om hans reise til Russland også hadde et politisk formål, måtte dette fremmes først og fremst ad overnaturlig vei. Han kunne ikke se noen bedre måte å fremme verdensfreden på enn å be for den — og gjennom

sine pilgrimsferder til Russlands hellige steder, å få også russerne til å regne med kraften ovenfra. Som en av hans russiske verter uttrykte det: «Hans logikk er ikke min, men jeg forstår den, fordi der virkelig er sammenheng i den.»

Så fikk da også La Pira en varmhjertet mottagelse i det teologiske akademi i en av Russlands store nasjonalhelligdommer, St. Sergeis kloster i Zagorsk. Slik forklarte La Pira formålet med sin reise til akademiets rektor, pater Konstantin Ruzitskij, idet han overrakte ham en reproduksjon av la Santissima Annunziata fra Firenze:

— Dette er hva jeg er kommet for: å be for Kirkens enhet og fred, for enhet og fred mellom alle jordens folk. Forresten er jeg ikke alene. Idag har kontemplative nonner over hele verden bedt for det samme, for det har jeg skrevet til dem og bedt dem om. Så vi er mange her idag!

— En mann som taler slik, svarte rektoren, ham takker vi ikke, ham omfavner vi!

Og det var etter en lang og hjertelig samtale, med en oppfordring fra rektor om å komme tilbake for å forelese for studentene, at La Pira tok avskjed med St. Sergei i Zagorsk.

På samme måte gikk det under besøket i en annen av Russlands nasjonalhelligdommer, Petsjerskaja Lavra i Kiev. «Be for oss i San Pietro i Roma,» var arkimandrittens avskjedshilsen.

Det er klart at den samme spontane og hjertelige velkomst kunne ikke bli La Pira til del fra offisielt hold. Men også her åpner de forskjellige reaksjoner på La Piras åpenhjertige uttalelser interessante perspektiver. Vi vet at det også innen de ledende lag av Sovjet-Samveldet finnes en rekke ulike oppfatninger, av hva som tjener Samveldet best — en hårdhendt isolasjonspolitikk, eller et mer eller mindre utstrakt samarbeid vestover. Overfor de medlemmer av det Øverste Sovjet, hvis gjest han var, la han ikke skjul på hva han mente:

«Religionen er en av de ekte foreteelser i folket, et ekte utslag av dets sjel. Dere som kaller dere realister, dere kan ikke unngå å konstatere det, for vil en være realist, må en regne med hele virkeligheten, og derfor også med den religiøse. Så meget mer i en periode som vår, hvor det mer enn noen sinne gjelder å skape et solid grunnlag for fred folkene imellem, — for de religiøse verdier er et storartet middel til å skape fred ved å knytte folkene sammen.»

La Piras ord ble påhørt med den største oppmerksomhet, men meningene blant de tilstedeværende var uten tvil delte. Fire dager senere rykket da også Pravda, partiorganet, ut med et kraftig angrep på «de religiøse fordommer», — uten tvil med direkte sikte på landets gjest og de uttalelser han hadde latt falle i Kreml. Avisen fremhevet at partilinjen var klar hva religionen angikk, og hevdet videre at de rester av religiøs overtro som levde videre var en hindring for fredsarbeidet, fordi de utelukkende

KOMMUNAL STØTTE TIL ST. SUNNIVA-SKOLEN

Saken opp i Oslo skolestyre

St. Josefssøstrenes skole i Oslo, St. Sunniva, har siden 1949 flere ganger søkt Oslo Skolestyre om kommunalt bidrag til fritt skolemateriell, men uten resultat. I 1956 ble det imidlertid for første gang innrømmet en viss kommunal støtte til Adventistenes og Det evangelisk-lutherske kirkesamfunns privatskoler. Den ble basert på skattefritagelser overfor medlemmer av disse to samfunnene, og det ble således ligningskontorets sak å beregne hvor stor støtten skulle bli. De to nevnte skolene har like mange elever. Allikevel får Adventistenes skole kr. 40 000 pr. år og Frikirkens bare kr. 20 000. Bidragets størrelse er nemlig bestemt av skatteytelsene fra de to kirkesamfunn.

St. Sunnivas skoles søknad er dermed også kommet i et nytt lys. I en detaljert redegjørelse for skolens nivå har skoleinspektøren uttalt at skolen tilfredsstiller de krav en må stille til en skole idag, og derfor må godkjennes. På grunnlag av denne foreslo skolerådsmannen å gjøre følgende vedtak i skolestyret:

«Skolestyret anbefaler overfor formannskap og bystyre at St. Sunnivaskolen (eller Det katolske kirkesamfunn i Oslo) får et bidrag på samme basis som bidragene til Adventistsamfunnets og Det evangelisk-lutherske samfunns skole.» Et alternativt forslag ble

fremsatt av overrettssakfører *Tveten* (Høire), som gikk inn for at skolen fikk en støtte på 20 000 kroner til skolemateriell, og dertil 60 000 kroner til delvis dekning av skolens underskudd. Dette forslaget falt imidlertid mot Høires stemmer, hvorpå skolerådsmannens forslag ble vedtatt (mot kommunistenes to stemmer).

Der er grunn til å glede seg over den positive innstilling som preger Skolestyrets nye syn på privatskolenes arbeide. Imidlertid er der også vektige grunner for å peke på det uheldige ved utregningsmåten når det gjelder bidragets størrelse — ulemper som vil bli særskilt følbare nettopp i St. Sunnivaskolens tilfelle. Skolen har for tiden 270 elever, hvorav bare 116 er katolikker. Til overmål utgår adskillige av de 116 katolske barn fra hjem hvor den ene av foreldrene — oftest skattebetaleren — er ikke-katolikk. Skolen har også i alle år båret de økonomiske byrder for flyktningebarn og foreldreløse barn, hvis pårørende knapt er skatteobjekter. Ordningen byr med andre ord ikke bare på ytterst kompliserte vurderinger for myndighetene, den kommer også til å arte seg urettferdig og udemokratisk, idet bedre skolevilkår her gjøres avhengig av foreldrenes inntektsklasse.

Vi får håpe at myndighetene følger opp sin positive vurdering av privatskolenes krav på støtte med en klar forståelse av at beregningsmåten for bidraget er en viktig, ja nær sagt avgjørende faktor, dersom bidraget virkelig skal bli til hjelp for nettopp dem som trenger det.

fremmet borgerskapets og nasjonalismens interesser. Den innrømmet at religionen riktignok ennå hadde en viss betydning i Sovjet, men det skyldtes både udyktige ateist-propagandister og den listige geistlighet, som «øket det religiøse press» ved «sin tendens til å tilpasse religionen til det moderne menneskes kår».

En annen reaksjon var imidlertid adskillig mer positiv. Bladet *Sovjetskaja Rossija* trykte opp La Piras tale til sovjetmedlemmene i intervju form, og ga samtidig all mulig honnør til kristenmen-

nesket La Pira — en sjelden foreteelse i en sovjet-russisk avis. Det blir åpent innrømmet at La Pira er antikommunist og troende, men at han til tross for dette alltid har stått på de fattiges og på fredens side.

Pravdas artikkel betydde imidlertid også for La Pira en anledning til å gjøre ennå klarere hva han mente. Under en middag, hvor artikkelen ble diskutert, reiste La Pira seg og erklærte:

«Den antireligiøse polemikken tjener hverken Deres land eller freden. Jeg er overbevist om at vi er trådt inn i en helt ny historisk epoke. Og det er derfor jeg tiltross for mange vanskeligheter er kommet hit. Det jeg vil si er at vi alle må forandre vår politiske mentalitet. Tidligere var forholdet mellom statene basert på den antagelse, at motparten var en fiende som måtte drepes, ved hjelp av krig, narres, ved hjelp av diplomatiet, sultes ut gjennom økonomisk boikott. Idag står vi overfor en ny situasjon, takket være atomvåpnene, og derfor må vi også snu opp ned på denne hypotesen. Motparten er ikke en fiende som det gjelder å drepe, men en mann som det gjelder å vinne i fredelig konkurranse, en mann som man ikke må bruke diplomatiske løgner mot, men ha direkte kontakter og en lojal utveksling med, og folkene må ikke sultes ut, men tvertimot få økonomisk hjelp, for de besidder alle det samme menneskeverd.»

Til sist fikk La Pira anledning til å uttale seg i Moskva radio, og også her lød hans budskap til et undrende russisk folk: «Jeg er kommet for å be nær de store russiske helgener. Jeg er en troende. Og jeg er overbevist om at bønnen er en makt som fører til fred...»

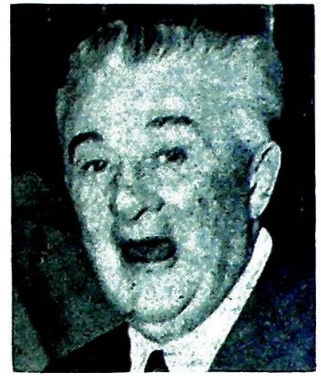

La Pira appellerer til sovjetmenneskets freds vilje. Er han en verdensfjern drømmer?

STORBYHAVNEN - FILM OG

«Storbyhavnen» — «On the Waterfront» — er en av de mest fengslende filmer som Hollywood har skapt etter siste krig. Mange vil huske Marlon Brando som havnearbeideren Terry Malone — en ung gangster-spire som velger rettferdigheten. I «Storbyhavnen» ser vi en katolsk prest reise de kuede dokkarbeiderne på New Yorks havn til motstand mot gangsterveldet. En og annen norsk filmkritiker — som Kringkastingsens Sigurd Evensmo — talte i den anledning om «katolsk propaganda». Faktisk fortalte filmen nøkternt og virkelighetstro en sann historie — om kampen mellom jesuittpateren John M. Corridan (t.v.) og gangsteren William McCormack alias «Mr. Big» (t.h.). Og her er historien.

En lastedamper — en 12 000-tonner — har nettopp lagt til ved en av de endeløse kaiene på New Yorks havn og skal losse hurtigst mulig — hver tapt time koster adskillige hundre dollars. De ledige dokkarbeiderne samles foran lagerskuret med sine vanter og løftekroker, og hyrebasen — en allmektig skikkelse — går inn i flokken og slår flere av dem på skulderen: «Du — og du — og du . . .» Slik er systemet, et daglig chansespill: Noen får jobb for dagen, andre bare står der, eller må rusle hjem.

I dette systemet yngler gangsterveldet. «Fagforeninger» som bare er utpresningskomitéer med gangstere som «styre» plyndrer arbeiderne for en drøy uke-kontingent, og organiserer hele dokkarbeidet som et innbringende hasardspill, hvor «svinn» i lasten, bestikkelser og utpresninger under streiketrusel, arrangerte «arbeidsulykker» og ren terror mot dem som protesterer, inngår i den daglige arbeidsrytme.

Det er den daglige hyringen som er ondets rot. Statsadvokat *Frank Hogan* — som i årevis har kjempet mot havnegangsterne — hevder at tre fjerdedeler av alle forbrytelser på New Yorks havn utgår fra dette misforholdet, at dokkarbeiderne hver morgen går ut til den rene usikkerhet. Og pater *John M. Corridan* — forbildet for presten i «Storbyhavnen» — sier det enda krassere: «Det er vanvidd at én mann — hyrebasen — hver dag har makt over 600 familiers skjebne bare gjennom pekefingeren.» At maktens sødme er søt og innbringende, det får en jo en viss anelse om, når en hører at «svinn» (ut over det normale!) på New Yorks havn, beløp seg til 60 millioner dollars pr. år.

Arbeiderne reiser seg

Gangsterne visste hvordan de skulle komme fort til rikdommen. En arbeidsgjeng som skulle bestå av 23 mann, og som ble lønnet derefter, blir i all stillhet skåret ned til 16—17 mann. «Fantom-lønningene» går i gangsterens lomme, med en liten provisjon til arbeidsformannen. På en enkelt kai gir metoden 250 til 300 tusen dollars pr. år. Eller gangsterne importerer forkomne arbeidsløse fra slummen og gir dem halv lønn, mens de egentlige dokkarbeiderne må gå uten jobb flere av ukens dager.

Ved slutten av siste krig hadde årelangt misbruk og gangster-terror bragt de hederlige dokkarbeidernes tålmod til bristepunktet. Mellom 1945 og 1951 brøt det løs tre farlige og opphissede streiker, som for en gangs skyld ikke var satt i sving av gangsterne, men var rettet mot dem. I fem og tyve dager var New Yorks veldige havneområde lammet, sist i 1951, og storbyhavnen tusener av lossearbeidere reiste seg i rasende protest mot utbygningen og plyndringen. Det tok tid før byllen sprakk såpass at myndighetene kunne gripe inn mot gangsterne. Og i denne ventetiden, da arbeiderne bare hadde sitt moralske mot og sin utholdenhet å stole på, var det at pater John Corridan ble berømt som «havnepresten», gjennom sitt aktive og fryktløse arbeide for å få arbeiderne til selv å rydde opp og jage gangsterne bort fra kaiene. Iernerne, italienerne og polakkene, — de som kom sist til matfatet i USA, og har måttet ta det hardeste arbeidet, var i flertall på kaiene, og de var katolikker. Det ga pater Corridan en vei inn i deres hjem og arbeidsforhold, og det gjorde ham til en mann de kunne stole absolutt på.

FRA FILM -

VIRKELIGHET

Terry Malone — i virkeligheten

«Havnepresten»

Pater Corridan er sønn av en irsk politikonstabel, og vokste opp i havnekarveriene — med fløyten fra hyrebasene i ørene fra barndommen av. Etter sine studier i jesuittordenen ble han leder for en Håndverks- og Industriskole på Manhattan, men siden oppgjøret med gangsterne har arbeidermiljøet fanget og fengslet ham helt. Den kraftige, firskårne skikkelsen i svarte presteklær ble snart kjent nede på kaiene. Han var fast som en klippe, både for venner og fiender. Men han var ikke ute for å hevne — hans motiver var simpelthen vennskap og medlidenhet for de utbyttede og opprørt rettferdighetssans overfor utbytterne. Går en bak denne praktiske og livsnære mannens tanker om sosial rettferdighet, så støter en på en kristen mystikk: Kristi nærvær og gjenbilde i det menneske som lider overgrep og urett. «En og annen ville vel smile vantro ved tanken på Kristus som en sliten og mishandlet havnearbeider», sa han engang i et intervju. «Nåvel — det er ikke mer fantastisk enn at Kristus bar på en snekkers verktøy og tjente til brød og smør i sitt ansikts sved.»

Pater Corridan har sett mange skuffelser under sin årelange kamp for å rense havneområdet. Han har sett hederlige menn overta stillingen etter korruperte gangstere, og så gå i moralsk oppløsning selv, i sin tur. Men han har også kjent oppmuntringer, som den vesle trofaste gruppen havnearbeidere som fra første stund av støttet opp om ham, med liv og velferd som innsats, og fikk navnet «Havnas hjemmefront». I årevis har pater Corridan holdt stillingen som den eneste tillits- og kontaktmann de «renslike» havnearbeiderne imellom. Han har ikke bare fått arbeidere til å ta på seg livsfaren ved å vidne mot gangsterne i retten. Han har også med ild og sverd søkt å få hederlige styrer inn i de råtnete fagforeningene.

En av de ledende opprørerne er en hyrebas, den unge irsk-amerikaneren John Dwyer, som arbeider på kai 45 på New Yorks North River. Denne kaien var beryktet for det høyeste «svinn» av varer som overhodet var registrert i storbyhavnen. Nå hører den til de «rene» kaiene. Gangsterne har gjort hva de kunne for å drive ham vekk. Gang på gang fikk han uforklarlige oppsigelser. Eller han ble den eneste som sto igjen uten arbeid når basen hadde valgt sine folk for dagen — en scene mange vil huske fra filmen.

Det er ikke vanskelig å tenke seg at også hederlige folk kunne vakle når gangsterne — som William McCormack i 1951 — ga dem valget mellom å avskjedige én enkelt mann, eller å se hele kaien lammet av en ødeleggende streik. Og eftersom pater Corridan og John Dwyer nærmet seg midten av edderkoppnett, oppdaget de jo at forbryterne var ikke helt uten venner i politi og kommune.

Eddie Barry og Joey Cuervo, begge dokkarbeidere, er to andre av pater Corridans opprørere. Barry hadde mot til å møte frem i retten og — i en vitneboks en halv meter fra en rasende gangsterleder — fremlegge et ødeleggende prov mot forbryterne. Blant annet kunne han fortelle at den «fagforeningen» han tilhørte ikke hadde hatt valg på 30 år, og ikke noe møte de siste 11 årene. Cuervo, som snakket like rett ut fra leveren til myndighetene, hadde nær fått betale dyrt for det. En «gun-man» fra gangsterbanden sendte en serie skudd inn i dagligstuen hans, og hadde nær drept hans hustru.

Langt igjen

Pater Corridans og hans fellers kamp er alt annet enn over. New Yorks havn er fremdeles mye av en jungel, og der er langt frem. Mange av paterens venner blant arbeiderne ser heller svart på situasjonen, selvom de holder fast ved det håp han har reist iblant dem. «Hvem bryr seg overhodet om oss?» uttalte Joey Cuervo til et katolsk tidsskrift. «Arbeidsgiverne? Opinionsen? Fagorganisasjonen? New Yorks bystyre? Kanskje har de en viss sympati, men neppe nok til virkelig å rydde helt opp på havna.»

For pater Corridan selv er ikke dette avgjørende. Han vil selvfølgelig gjerne se korstoget mot korrupsjon og utbytning ført igjennom til siste slutt. Men selvom dette målet skulle synes å ligge innen mulighetenes grense, så gjør han seg ingen illusjoner. Der er grenser for i hvilken grad de veldige materielle verdier det her dreier seg om kan unndras Verdens lover, som er griskhet, løgn og menneskers misbruk av medmennesker.

Derimot vet han hva som står på spill for hver enkelt av de arbeiderne som kommer inn i spenningen mellom godt og ondt på New Yorks kaier. Deres utbyttere uhindret får drive sin skadelige trafikk er det ikke bare arbeidernes rettmessige brød og fortjeneste som går tapt. Det er også deres selvspekt, menneskeverd — og i siste instans: Deres sjel. Han vet at den dagen da selv de modige og de hederlige bare bøyer nakken i selvoppgivelse, fordi «systemet» er blitt allmektig, og godtas som en selvfølge, den dagen er det kristne liv blitt umuliggjort i dette miljøet. Og det angår i aller høyeste grad presten i ham.

- TIL VIRKELIGHET

BLIKK på TIDEN

EN SJANSE?

■ Annet steds i dette nr. av «St. Olav» pekes der på de amerikanske kristnes kanskje noe håndfaste, men virkelighetsnære og offensive innstilling til en opinionsfaktor av rang: *Filmen*. Noen uttalelser nylig av kontorsjef Rolf Hofmo, hvis stilling innen norsk film distribusjon nærmer seg skritt for skritt til det opplyste enevelde, frister til hjemligere refleksjoner over det samme tema. For det første («Dagbladet» 25. november) peker Hofmo på at arbeidet for å starte *filmklubber*, særlig for de unge, nå skal tas opp for alvor: «De skal aktivisere studiet av filmen som kunstart, og være verdifulle ledd i arbeidet med å skape et bedre grunnlag for publikums utvelgelse av hvilke sorter filmer det velger å se. Hofmo håpet at disse klubbene skulle bli en opinionsdannende faktor med innflytelse på kinoenes repertoar.»

Allerede her ville vi for vår del spisse ører og begynne å tenke oss om, dersom vi hadde noe som helst med de større kristelige ungdomsforeningene i Norge å gjøre.

For det andre («Dagbladet» 30. november) uttaler selvsamme Rolf Hofmo seg meget klok og positivt om svakhetene ved den kommunale kinodrift: At den dessverre også — særlig ut over landet — skjeler adskillig iherdigere til kassa-inntektene enn til kvaliteten. Han går løs på det meningsløse i at vi for vårt lille marked har 30 — tredve! — utleiebyråer, hvis forretningsmetoder tvinger en god del mindreverdig film inn på publikum. Her vil han sanere, og bringe film distribusjonen inn under strengere kvalitetskontroll og ansvar, samtidig som han vil søke å gjøre kinosjefene en smule kresnere i deres valg.

Samspillet mellom publikumsopinion og kinoledelse i vårt land går med andre ord inn i en viktig fase akkurat nå. Der er ingen grunn til å tvile på at kinoklubbene kommer til å bli en

suksess her i Norge, som ellers i verden. Om nå kristenfolket, det godt organiserte norske kristenfolket, desårsaks følte litt medansvar, og frimodig gav sitt kvalifiserte besyv med, i stedet for å isolere seg i fryktsom verdensflukt? Om man, i pakt med ungdommens interesser og samtidsbevissthet, la an på å bygge opp en kyndig filmkultur, og gjorde den til en respektert meningsfaktor? Ikke bare ved en hastig registrering av filmer med, og filmer uten usedelige scener, men gjennom et arbeid i dybden med en kunstart hvis verdilære på godt og ondt nær sagt øver vold på våre samtidiges sinn og fantasi. Enn om?

DE USKYLDIGES SØVN. II.

■ Annet vers i en vise som vi allerede lanserte i forrige «Blikk på tiden»: Søvnigheten overfor nestens nød. I en god og menneskelig redaksjonell artikkel under titelen «De som venter i fengslene» skriver redaktør Jostein Nyhamar («Aktuell» 28. november) blant annet:

«Det er ikke bare tall vi glemmer fort. Vi glemmer fort i det hele tatt. Og ingenting glemmer vi så fort som den urett som begås mot andre. Det er naturligvis også en form for mentalt selvforsvar, vi vil verge oss mot alle de uhyggelige meldingene som dagstøtt når oss, og mot vår egen murrende samvittighet.

Men det er ikke bra å glemme altfor fort og altfor lett. Vi skal tenke på, av og til, at det fortsatt sitter politiske fanger i ungarske fengsler. Vi skal tenke på at det også blant ungarene på rifrot i sitt fengslede hjemland finnes mange som drømmer om frihet. Og vi skal huske at over de strengt bevoktede grensene rømmer ennå mennesker for å slutte seg til flyktingenes millionarmé.

Hva kan vi gjøre?

Norge er et lite land, og vi taler ikke med bassrøst blant de store i FN. Men kunne vi ikke gjøre hva vi formår, i og foran og bak kulissene, for å få rapporten fra FN's Ungarn-komité tatt opp til behandling i Hovedforsamlingen? For underlig nok: også undertrykkere er redd verdensopinionen, og den har tvunget fram resultater før.

Noen må være de knebledes røst. Noen må tale for de tause.»

Om noen nå trekker på skuldrene og sier at han og vi gjentar oss selv, så kan vi bare svare at det stemmer: Vi gjentar oss selv fordi det er nødvendig å gjenta seg selv — av den gode

Selvom det er vanskelig, så må det ihvertfall være *mulig*, sier pater Corridan, ikke bare å holde sin personlige sti ren, men sammen med andre dokkarbeidere å slåss aktivt mot de korrupte og brutale spradene som terroriserer seg til sin rundelige del av de hardt tjente lønningene, og gjennomsyrrer hele yrket med svindel. Han er forøvrig ikke den eneste presten som ser så langt. Etterhvert har flere av hans kolleger sluttet opp om hans strev. I den lovløse jungel, med voldshandlinger og press, som New Yorks havn lenge har vært, har den katolske kirken og dens geistlighet mer enn en gang vist seg som et fristed og en effektiv støtte for folk som var truet på livet.

Mot en større oppgjør

Pater Corridan vet ellers godt, at fra den kampen han har tatt opp, til å begynne med nesten mutens alene, fører der lange og sterke tråder, ut over New Yorks havn og langt inn i den amerikanske fagbevegelse overhodet. Også utenfor havneområdene har fagbevegelsen tildels vært gjennomsyret av korrupsjon og gangsterverdelde. Etter at pater Corridan reiste sin motstand har der for eksempel vært store skandaler i det mektige Transportarbeiderforbundet, der presidenten — *Dave Beck* — ble avslørt som gangster og avsatt, hvorefter transportarbeiderne

gikk bort og valgte en ennå skumlere type — *James Hoffa* — til hans etterfølger.

Imidlertid har de amerikanske myndigheter omsider tatt gangsternes virksomhet i fagforeningene opp i hele dens bredde, og slipper den nok ikke uten kraftige opprensninger. Men USA er et demokrati, og myndighetene ønsker at saneringen skal komme «nedenfra» — fra arbeiderne selv. Dersom de ennå viser seg så nølende, kommer det nok tildels av at regjeringen er republikansk, og for en større del representerer arbeidsgivernes interesser. Arbeiderne er med andre ord, og forståelig nok, redde for å svekke fagbevegelsen under en konservativ regjering.

Får USA neste år en demokratisk og mer arbeidervennlig regjering, og til overflod — som det ser ut til — en katolsk president eller vise-president, kan det hende at pater Corridans anstrengelser «nedenfra» og et energisk initiativ «ovenfra» går sammen om en siste anstrengelse. Arbeidernes selvbestemmelse i renslige fagforeninger, hederlige arbeidsytelser og sikrede, beskyttede arbeids- og levevilkår på New Yorks kilometerlange kaier er pater Corridans mål. Det lyder som politikk. Men det er først og fremst noe som springer rakt ut av hans kall som prest i «de fattiges kirke»: Ren og skjær menneskekjærlighet.

grunn at forbrytelsene gjentas og fortsetter og varer ved. Folk vil ganske visst ikke minnes om at slik er levevilkårene for halve Europa — de orker det ikke, de vil ha Leif Juster og Morokulien. Tomheten omkring de åndsverkene som minner oss om tragedien er klar tale: I en verden som vår blir underholdningslivet mer og mer en bedøvelse mot virkeligheten, en glemselens rus. «Den som sover, synder ikke,» sier ordtaket. Mon det?

Philip Houm - strengt ortodoks.

ET FYORD

■ Vi vet knapt noe mer imponerende enn den utholdende og granskende interesse som «Dagbladet» alt annet enn pietistiske litterære medarbeider, dr. Philip Houm, legger for dagen når det gjelder ortodoks og mindre ortodoks kristendom. Han anmelder for eksempel Carl Fredrik Wisløff med en ganske u-dagbladsk ro og sindighet — tydeligvis ut fra den virkelighetsnære idé at pietismen — uansett hva man nå ellers mener om den — på godt og ondt er en medbestemmende faktor i den norske kultursituasjon.

Ingvar Seland, som på Noregs Boklag har utgitt en bok ved navn «Bibel og kristendom», er også alt annet enn pietist. Dr. Houm anmelder også denne boken med omhu («Dagbladet» 1. desember), og det med et tålmod som visst få fagfolk ville kunne oppvise overfor privat-teologiske meninger over de gevaltige problemer: Hvem var egentlig Jesus? Hva er kristendom? Det er spørsmål som er litt for gåtefulle utenfor Kirkens levende tradisjon, og svarene er da også «Legio, thi de er mange».

I denne anmeldelsen forekommer der ellers et lite avsnitt som er den strammeste og strengeste ortodoksi — Dagblads-ortodoksi av gammelt og fornemt og lagret merke:

«Seland vet godt at de evige sannheter lar seg ikke fange inn med våre ynkelige utilstrekkelige menneskeord. Han vet at den dogmatiske holdning til viktige problemer alltid er motbydelig, men aldri så motbydelig som på det religiøse felt.

Alle religiøse systemer har en tendens til å redusere det evige og presse det inn i menneskelige former. Den kirkelige kristendom utgjør i så måte ikke noe unntak.»

Der er knapt noen eiendommeligere inkonsekvens i kulturlivet enn rasjonalister som blir forarget over å møte *ratio* på det religiøse område. Dogmet — som her gjøres til etslags uanstendig fy-ord — er jo intet annet enn klar tanke og klar formulering av den kristne tros sannheter. Og dersom Åpenbaringen er en Guds tale om seg selv til mennesker (det er nettopp hva kristendommen sier at den er!), så ligger det i sakens natur at det i en viss (nøye og dogmatisk definert forstand!) er mulig å uttrykke noe evig gjennom menneskeord. Et «system» er jo bare mennesketankens gjenspeiling av en Skaperorden, ufullkommen, men virkelig. Og intet er mindre «dødt» og mer skapende enn et dogme. En hårfin dogmatisk nyanse har mer enn én gang bestemt Europas og menneskelighetens skjebne — som da den «spissfindige» teologiske definisjon av Kristi to naturer i Kirkens oldtid gjorde vår sivilisasjon til et i ordets dypeste forstand «humant» livsområde. Utenfor nettopp vår alderstegne hjemmekoselige liberalisme kan jo også svært mange ikke-kristne intellektuelle oppdage dette som en idé-historisk selvfølghelighet. Men det krever da også et minimum av «avspenning» for mennesker med anstrengte tankevaner og selvlagde — dogmer!

LUT LEI

■ Og mens vi beskjefriger oss med litteratur: Et annet ortodoksi synes å vakle. *Emnevalget* i norsk litteratur har siden mellomkrigsårene mer og mer nærmet seg det monotone — med tilsvarende «lesevansker» overfor norsk litteratur i det lesende publikum. En sammenligning mellom opplagstall dengang og nå er til å få forstand av.

En av de mer uavhengige kritikere synes i den anledning å sparke bakut. I bok- og teateranmeldelser den siste tiden har forfatteren Odd Eidem gitt særdeles tydelige uttrykk for sin lede og kjedsomhet over den iherdige og ensidige interesse for kloakken og tilliggende herligheter innen det litterære liv.

Som innledende betraktninger til sin anmeldelse av en bok som ikke følger det vanlige skjema for «engasjert» norsk litteratur, Finn Halvorsen's nye roman, skriver Eidem (tidsskriftet «Ordet» nr. 8, 1959) blant annet:

«Når vi går rundt i Europas beste kunstgallerier, oppdager vi ikke bare maleriske forskjeller mellom gamle dagers kunstnere og vår egen tids. Men vi ser også at *motivvalget* har endret seg vesentlig. En gang på jorden løftet man pensel mot de veldigste emner! Man malte kampen mellom Det onde og Det gode, man kjente Dødens gåte i sin hånd — og Livets — fordi man var dus med Satan og knelte for Gud.

Men i våre dager, hvor søker vi motivene? Svaret på et slikt spørsmål finner De blant annet på de årlige høstutstillingene. Tendensiøst sagt: Malerne inspireres av båtnaust og ståltråd, og deres største ærgjerrighet synes å være eksperimentet med form.

Si meg hva du inspireres av, og jeg skal si deg hvem du er. Dessuten: Valg av motiv kan foredle eller forsimple en kunstner, uansett størrelsesorden.

Når stadig større grupper av moderne malere har uinteressante inspirasjonskilder, må man vente at ånd ikke er til stede. Og: «form» alene raker ikke menneskene.

Det forholder seg også slik med diktningen. Aldri blir det likegyldig hva man velger seg som susjett — en himmel eller en underbukse. Man kan nok til en viss grad si at det er den litterære behandlingsmåten som avgjør vår dom. Men da må vi også tilføye: Bare et geni er i stand til å løfte et tredjeklasses emne mot kunstnerisk edelhet — og hvor mange er genier?»

Slik kan det også sees — og sies.

Frater Candidus.

KOM BAMBINO

Du er der
skjelvende av kulde
på den nakne jord
Du skapte
Herre.
Du er der
som en liten blomst
spirende
i livets
triste hage.
Dine bitte små frosne lemmer
plager min sjel.
Å! Kom
Kom, Bambino,
jeg har en vugge for Deg
i mitt hjerte.

Domenico Aiello

Liturgien i folkets liv

Gudstjenestens former i misjonslandene til diskusjon

Nei, det dreier seg ikke om å gjøre kristendommen «funkis»; men det gjelder likevel å gjøre den forståelig for moderne mennesker. Og for alle mennesker — ikke bare for dem i Vest-Europa. Et nytt og viktig skritt på veien til dette er den kongressen som i september ble avholdt nær Nijmegen i Nederland, av misjonsprestere og -biskoper, såvel som av liturgieksperter. Kongressens emne var «misjon og liturgi». Dermed er enda to nye tråder knyttet sammen. Som man allerede har oppdaget den gjensidige avhengighet mellom Bibel og liturgi, har den liturgiske fornyelse ført til at man også for alvor er blitt bevisst den rolle liturgien spiller i misjonsarbeidet. Og ettersom misjonene har vokst og utviklet seg frem til nye nasjonalkirker, er problemet med den vesterlandske drakt som kristendommen kler seg i, blitt brennende.

Syvogtredve misjonsbiskoper, innfødte såvel som europeere, var til stede på kongressen, sammen med nitti liturgieksperter og misjonærer. Og resultatene de kom til i løpet av denne uken kongressen varte, var temmelig vidtgående. Allerede fra begynnelsen sto det klart for deltagerne at lokal skikk og bruk i de forskjellige misjonsland måtte trekkes inn i

liturgien i en ganske annen grad enn hittil. Og det av en rekke grunner. Flere biskoper, hvoriblant biskop Nelson av Stockholm, understreket at liturgien måtte tilpasses vår tid. Men et element som særlig kom i forgrunnen, var liturgiens kateketiske, altså undervisende, verdi: Den europeiske form for undervisning i troen, rent fornuftsbetonet som den er, støtter i misjonslandene på store hindringer, også rent praktiske: Analfabetismen, mangelen på skoler. En liturgi i full utfoldelse, derimot, og som virkelig ble forstått av folket og følt som deres egen, ville være et mektig middel til å hjelpe folket til å tilegne seg troens sannheter — og dertil ville en slik full opplevelse av fellesskapets gudstjeneste i høy grad styrke både menighetens samhold og den enkeltes bekjennelse.

Endelig ble det lagt vekt på at de nasjonale særegenheter, i den grad de er autentiske kulturverdier, må få innpass i liturgien som i den kristne undervisning i det hele i sterkere grad enn før. Det er jo til og med et faktum, at mange av de vesterlandske religiøse symboler, fargene, musikken osv., enten slett ikke blir forstått eller til og med føles meningsløse — f. eks. er jo i Kina hvitt sorgens farge. Men på dette punktet har allerede Propagandakongressjonen slått inn på nye veier og er åpen for begrunnede henvendelser om forandringer. Det ble imidlertid på kongressen understreket nødvendigheten av å gå meget langt på dette punkt, og når det gjaldt ritualet for de enkelte sakramenter — som i dag for altfor mange katolikker er en lukket bok — ble det formet en rekke konkrete ønskemål. Det ble betonet at en ordrett oversettelse som regel ikke ville være tilstrekkelig, selv om det er et nødvendig første skritt; her måtte utviklingen gå i retning av å la den lokale mentalitet få større spillerom, med muligheter til å gi den ene og samme sakramentale struktur forskjellige utformninger.

Også når det gjaldt messen, kom det temmelig radikale synsmåter til uttrykk; men kongressen nøyde seg med i første omgang å formulere en del praktiske ønsker, — slike som umiddelbart kan gjennomføres. Vi skal bare nevne et par av de viktigste punktene:

Tillatelse for alle misjonsland til å synge messens faste deler (Kyrie, Gloria, etc.) på folkesproget. I tillegg til dette også sang av *proprium* eller tilsvarende salmer på folkesproget.

Tillatelse til å lese epistel og evangelium direkte på folkesproget. En reform av bibeltekstenes fordeling er ønskelig — f. eks. en syklus med fire tekster.

Gjeninnføring av den såkalte *oratio fidelium* — alminnelig kirkebønn — og på folkesproget.

Endelig betonte kongressen sterkt nødvendigheten av en gjennomgripende reform av den liturgiske utdannelse for misjonærer, slik at prestene virkelig ble satt i stand til etterhvert å skape den nye liturgi i misjonslandene, med sikker sans for hva som er vesentlig og hva som er uvesentlig i de nuværende former.

Småfuglenes jul

(Chon Day)

De amerikanske kristne og filmen

Det hender ikke så rent sjelden at filmkritikerne i Skandinavia skumler over sporene etter de amerikanske filmsensorenes saks, eller rettere: etter deres *forhåndskrav* til filmprodusentene. Særlig synes de å mislike at amerikanerne jo er mer puritanske enn vi etterhvert er blitt, når det gjelder skildringer av menneskets kjærlighetsliv under alle dets former. Vår egen filmsensur er rommeligere her. Til gjengjeld tar den — sikkert med rette! — strengere på fremstillinger av vold og sadisme enn amerikanerne vanligvis gjør.

Hvordan forholder det seg egentlig med filmsensuren i USA? Det er et spørsmål som det kan være aktuelt å besvare i forbindelse med at den viktigste sensurinstansen — den berømte og beryktede «Legion of Decency» — nylig fylte 25 år, og således har hatt sitt vektige ord å si om filmproduksjonen i nesten en menneskealder. «Legion of Decency» — som oversatt til norsk blir noe så halsbrekkende som «Sømmelighetslegionen» eller «Sedelighetslegionen» — er et *privat* tiltak, et slags «forbruker-råd» som har konstituert seg *ved siden av* den statlige filmsensuren. I midten av tredveårene, som på mange måter var en vanskelig periode i USA's historie, med voksende kriminalitet og brutalisering av opinionen, var der på kristent hold en stigende uro over at Hollywoods produksjon truet med å gli ut. På katolsk initiativ ble der dannet en «Legion», altså en kamporganisasjon, som ved å orientere publikum om de moralske forkastelige filmene skulle søke å gjøre det til en noe dårligere forretning å lage dem. Legionen gikk svært realistisk ut fra at det eneste argument produsentene forsto var svikten i inntekter. Ikke minst den fast organiserte katolske kirke, som ved å stemple en film som mindreverdig kunne forårsake milliontap for filmselskapene, kom dermed til å bli en ofte avgjørende meningsfaktor i amerikansk filmproduksjon.

Selvfølgelig ble den hatet og utskjelt. De amerikanske katolikker er en så vidt stor og innbyrdes solidarisk del av den amerikanske befolkning at Hollywood *måtte* ta hensyn til deres krav, og Legionen kom ofte farlig nær det man kaller «pressure groups» — et sterkt organisert mindretall som *tvinger* igjennom sine synsmåter. Noen av Legionens vurderinger kunne der sikkert settes et stort spørsmålstegn ved, selvom de sikkert lå den almene amerikanske mentalitet meget nærmere enn ikke-amerikanere vanligvis er oppmerksomme på. Og etterhvert oppdaget jo Hollywood at det var bedre for det selv å være føre var enn etter snar, og ba Legionen sette opp en såkalt «production code» — dvs. regler for hva den ville la passere og hva den ville stemple som for-

Scenebilde fra «Vertshuset Den Sjette Lykke».

kastelig. Hollywood knyttet også rådgivere fra Legionen til produksjonen av mange filmer, for å unngå uforutsette baksmell når filmen allerede forelå på markedet, og så kanskje havnet på svartelisten.

Der er sikkert meget å kritisere i de utallige avgjørelser som Legionen har truffet i de listene som den to ganger i måneden sendte ut til hele den katolske presse i USA, der den ga hver enkelt film en moralsk «karakter». Men det er hevet over tvil at den også i det store og hele har vært et nyttig rengjøringsvesen, at den har begrenset flommen av smuss og forsjofting, og lagt et effektivt bånd på den verste spekulasjonen. Og det er vanskelig å bestride at en stor befolkningsgruppe i et fritt demokrati har full rett til å vurdere en vare som legges frem på markedet og advare hverandre dersom den er av dårlig kvalitet og ikke svarer til deres behov.

Legionens faste utvalg for filmbedømmelse satte én av fire mulige karakterer på all film som ble vist i USA — også europeisk import. A-1 innebar at filmen ble godtatt uten moralske innvendinger av noe slag — altså som «en film for hele familien». A-2 betegnet en film som ble godtatt bare for ungdom og voksne og A-3 en film som ble forbeholdt voksne alene. En fjerde karakter — C (for «condemned») anga de — ytterst få — filmer som Legionen erklærte under boikott for alle dem som overhodet la noen vekt på dens vurderinger og moralske autoritet.

Hva Legionen har å fortelle, etter 25 års erfaring, om forholdet mellom moral og kassa-suksess er ganske oppsiktsvekkende. Det er ikke en unntagelse, men ganske typisk når de ti filmer som ifjor innbragte de største inntekter *alle sammen* får en eller annen variant av karakteren A (for «admitted»). Av disse ti har vi her hjemme allerede sett «Broen over Kwai» (A-1), «Peyton Place»

(A-3), «Sayonara» (A-2), «Vikingene» (A-3), «Katt på hett blikktak» (A-3 — ganske usnerpet!) og «Regntreets land» (A-3).

Det må huskes at Legionens synsvinkel i disse 25 år utelukkende har vært en *moralsk* vurdering, og at «beste karakter» (A-1) ikke sier noe som helst om filmens *kunstneriske* verdi. Dette er etterhvert kommet til å fortone seg som en mangel ved systemet, og nå ved 25-årsjubileet legger Legionen opp et helt nytt og utvidet program som lover godt. Den fastslår det utilfredsstillende i en rent *negativ* pekefinger-rysten over det man ikke liker, og en mer eller mindre nødtvungen toleranse av det som «kan passere». Filmen (og televisjonen) er definitivt kommet for å bli, som en avgjørende faktor i nåtidsmenens hverdag og fantasiliv. Etter barnesykdommene har den også vist seg i stand til å formidle store verdier. Legionen tar derfor positivt sikte på å skape en *kristen filmkultur*: Et aktivt og intelligent arbeide med filmen som uttrykksmiddel og publikumsfaktor. Fra nå av kommer den stadig oftere til uttrykkelig direkte å anbefale «idealfilmer». Den første film på Legionens liste som her ble pekt ut var Ingrid Bergman-filmen «Vertshuset den sjettede lykke», historien om en protestantisk Kina-misjonær. Legionen understreker, sterkt støttet av de amerikanske biskoper, at ungdommen både i og utenfor de katolske colleges må få innføring i filmens verdier og problemer, få skjerpet sin kritiske sans og vurderingsevne og sin lyst til positivt skapende å arbeide med film. Særlig har Legionen lagt vekt på at katolsk filmkritikk ikke bare må betros bekymrede prester eller velmenende mødre, men fagutdannede legfolk, som ikke bare kan anlegge et moralsk, men også en kunstnerisk og filmteknisk vurdering. Samtidig oppfordres katolske pedagoger og ungdomsledere til å fremme stiftelsen av de filmklubber som annetsteds i den katolske verden — ikke minst i Frankrike — har vist seg populære. I stedet for å gå i en stor boulevard-kino samles ungdommen i en klubb eller forening som vinteren igjennom — hver fjortende dag eller en gang i måneden — viser en smalkopi av en aktuell spillefilm, med efterfølgende kritikk og diskusjon.

Det er en fryktsom og uholdbar løsning for kristne mennesker å late som om filmen ikke eksisterer, eller erklære den og alt dens vesen for «synd» — kort og godt. Det er på den motsatte siden direkte ansvarsløst å la denne veldige blandede strøm av foredlende og fornedrende bilder flyte igjennom et sinn som gjennom troen og dåpen er viet til livet i Gud. Den eneste «voksne» kristne løsning er å «skille åndene», dvs. å velge og — ikke minst! — vrake. Legion of Decency har i 25 år — sikkert med adskillige feilslag, men med håndfast realisme, hjulpet amerikanske katolikker til denne nødvendige sjelehygiene, som verner om åndelige verdier de ikke vil ha tilsølt, uten derfor å isolere dem fra deres samtid og medmennesker. Dens selvkritikk ved jubiléet og dens

DE STORE

Verdens store religioner. Norsk Kunstforlag, Oslo. 310 sider.

Verket selges bare direkte fra forlaget og fås ikke i bokhandelene.

For en kristen er der to måter å betrakte verdensreligionene utenom kristendommen på. Fordi kristendommen for ham er enestående, fordi den er den fullkomne åpenbaring fra Gud, kan han betrakte de andre religionene som djevelens blendverk, — noe som holder menneskeheten borte fra den ene og sanne Gud. Slik så de første kristne på det mylder av religiøse former de møtte omkring seg. Og det er riktig nok: Religionenes mangfold er en konkret manifestasjon av menneskenes frafall fra Gud.

Men vi kan allikevel innføre en kompletterende synsmåte — vi her i Europa så meget lettere, som vi ikke lenger har å kjempe med hedenske guder og hedensk kultus. Akkurat som vi i de forskjellige ikke-kristne filosofier gjenfinner mer eller mindre fullkomment gjenspeilet menneskeåndens streben mot Gud, så finner vi den også i de fremmede religioner. Underlig fortegnet og forvridd ofte. Men fordi de på sin måte vidner om religionens universalitet, blir de tillike, i all sin ufullkommenhet, et meget talende vidnesbyrd om Gud, og vår evne til i en viss forstand å erkjenne ham.

Norsk Kunstforlag har tatt på seg det kjempe-løftet som det er å presentere det store amerikanske verket «The World's Great Religions» for det norske publikum. Det er først og fremst et billedverk (skapt av det amerikanske ukebladet «Life») — og med hvilke illustrasjoner! — men har også en historisk og kommenterende del, og en avdeling med utdrag av vedkommende religions egne religiøse tekster. Det er således en komplett religionshistorie i ett bind som foreligger, selv om det bare er de såkalte «store religioner» som er representert: kristendommen, jødedommen, Islam, hinduismen, buddhismen og de to hovedstrømmingene i Chinas religiøse liv: taoismen og K'ung-fu-tses lære. En annen stor «stifter-religion», Zaratustras lære, med dens efterfølger manikeismen, er overhodet ikke kommet til orde, fordi den i dag nesten ingen rolle spiller.

De relativt korte og meget enkle historiske og kommenterende avsnittene i verket er skrevet av fagfolk, og en rekke av USA's fremste spesialister står som garanter for en i det store og hele korrekt fremstilling. En god innledning er skrevet av den danske dr. Prytz Johansen, om hva selve saken egentlig gjelder: Hva er religion? Han våger seg ikke på noen definisjon, men peker på de to—tre elemen-

planer for fremtiden bekrefter en sannhet som finner tallrike uttrykk nettopp i vår egen samtid: At det eldste av kirkesamfunnene også er det mest moderne av dem, simpelthen fordi det i vår tid som i enhver annen tid er det mest virkelighetsnære.

RELIGIONER

ter som påtreffes innenfor alle folkeslags områder, og som tilsammen utgjør den religiøse sfære de beveger seg i: Gudstro, kultus, mystikk. Kristendommen gjør ingen unntagelse her — selv om den i sin protestantiske form har avskallet de to siste, er det tvertimot for katolikken et kjennetegn på den sanne religion og et vidnesbyrd om Inkarnasjonens realitet, når den er felles med alle andre religioner om disse tre grunn-elementene.

Prytz Johansen viser også hvordan hvert enkelt folks religion utformes på grunnlag av visse konstante trekk i den menneskelige psyke, i naturens gang — og også på grunnlag av hvert enkelt folks særegne behov. Et fiskerfolk dyrker sine guder på andre måter enn en jordbrukerstamme. Ikke minst er det interessant å iakttå, hvordan den kristne døende og oppstandne Gud har sine forbilder både her og der på kloden — fordi prosessen: gjennom død til liv — er et så fundamentalt trekk i naturens hus-holdning. Men dette behøver ikke å få oss til å trekke den slutning som det før om årene har vært så moderne å gjøre: At så er kristendommen ikke noe annet enn en særutgave av det naturlige fenomen som religionen er. Det kan likegodt bety akkurat det motsatte: At Kristus ved sin død og oppstandelse bare trakk alle konklusjoner av naturens og menneskenes lover, og førte dem ut i sin fulle konsekvens: Sann Gud — men også sant menneske. De mange likhets-punkter mellom kristendommen og de hedenske mysterier kan tvertimot få oss til å oppdage det egentlige innhold i kulten. «Da jeg som gutt første gang leste en bok om dette,» sier den engelske teologen og psykologen Victor White, «fikk de kristne Skrifter og de kristne riter som jeg kjente, en ny betydning i tillegg til den de alt hadde, en betydning som jeg aldri hadde fått høre om i katekismen: En sans for solidaritet med skapningen, med naturens prosesser, med årstidenes rundgang. Ritene var dramatiseringer av vegetasjonsprosessen? Det kunne godt være; men hadde ikke Kristus selv pekt på likheten mellom det kristne offer og hvetekornet, som må dø, dersom det skal bære frukt? Ennvidere ga disse bøkene meg en ny sans for solidaritet med menneskeheten som helhet; hva jeg så forøvrig gjorde når jeg var til messe, eller fulgte Kirkens år gjennom fest og faste, så gjorde jeg også noe som ikke var fullstendig forskjellig fra hva menn og kvinner av alle trosbekjennelser og alle farver syntes å ha gjort siden verden ble til.»

Og det som slår en når en blar gjennom dette bil-ledverket, det er nettopp hvordan religionen og dens riter er intimt sammenvevd med folkets liv overalt på kloden; hvordan det så å si bare er i vår avkrok her oppe i Norden at vi ikke lenger har noen plass for religionens riter i vårt dagligliv, og knapt i våre høytider.

De få sidene som er spesielle for den norske ut-gaven, synes jeg nærmest bare forsterker dette inn-trykket — kongesigningen og Haakon Lorentzens dåp i Asker kirke er dessverre adskillig mindre ka-rakteristiske for det religiøse liv i vårt folk enn et par fotos fra et vekkelsesmøte ville ha vært.

*Amitabha Buddha — den japanske buddhismes frelser.
Illustrasjon fra verket.*

La oss nå vende sidene langsomt, og oppleve først verdens mest utbredte «naturreligion» — en slik som ikke har noen egentlig stifter bak seg, men som er vokset organisk frem gjennom årtusener: Hinduismen. Hele verket igjennom er de aller fleste illustrasjonene i farver, mange helsides, og med den led-sagende teksten skulle de være vel egnet til å inngi respekt og forståelse for de mange — og som det synes oss barokke — utslag av deres tro: Apenes og kyrnes hellighet, yoga og omvandrende sadhuer, den hinduiske gudeverden. Tekstene fra Vedaene, fra Upanishadene og Bhagavadgita utfyller bildene. Der-etter lærer vi buddhismens vei å kjenne, dens forskjel-lige sekter — her er fantastiske farvetrykk fra bar-nas fest i Kyoto, fra burmesiske templer... China, Islam, jødedom passerer så revy, frem til kristen-dommen.

Kanskje kan man si at bildene hefter seg vel meget ved overflaten, at de ikke bibringer noen virkelig *innlevelse* i religionen. Det ville vel også vært for meget forlangt når det gjelder de religioner som er oss så fjerne — her kan det ikke bli tale om mer enn noen glimt. Anderledes skulle det stille seg når vi kommer til kristendommen. Også her har vi en rekke fantastiske illustrasjoner, det mest storartede er vel en hel serie helsides gjengivelser av freskene i det Sixtinske kapell. Men som katolikk må man få komme med noen innvendinger. Tekstene er forfattet av protestanter, og det merkes, tross all god vilje fra forfatterens side, at det skorter på forståelsen her og der. De syv sakramenter blir gjennomgått og gjen-

LITTERATUR:

Fra bedehuset til Mester Eckhart

Finn Bjørnseth: Maktesløs forkynnelse. Land og Kirke, Oslo 1959.

Mester Eckhart: Taler og traktater. Oversettelse, utvalg og innledning av Aasmund Brynildsen. Dreyers Kulturbibliotek 11. Oslo 1959.

Er læren virkelig ment å nå flere enn den lille gruppen «*E* som idag kaller seg «personlig kristne»? — Er det noe vesentlig galt med det som blir forkynt som Jesu lære? — Er det noe vesentlig galt i måten det blir forkynt på?»

Dette er Finn Bjørnseths tre spørsmål angående den «maktesløse forkynnelse». Selv er han kommet til den kristne tro utenfra, langt borte fra, gjennom en personlig opplevelse, eller rettere erfaring, om at «det nytter» — det nytter å tro. Men vel innenfor folden må han spørre, på alle deres vegne som ikke skjønner «Kana'ans sprog», hva er egentlig meningen? De kristne ferdes i en ghetto og er ute av stand til å henvende seg til sine samtidige; det er vår tids virkelige skandale. Hvor mange er det ikke som definitivt har tatt farvel med alt som heter kristendom etter å ha møtt forkynnere av den typen Bjørnseth refererer: «Er det ikke herlig? Er det ikke stort? Er det ikke så man får lyst til å rope halleluja? Kom til Lammet, gutter, men kom i dag, før det er for sent!»

Nei, det er sant, en slik forkynnelse møter man ikke i den katolske kirke. Men mon vi ikke har vårt eget Kana'ans sprog — som vi er altfor lite oppmerksomme på. Kanskje inngir den prekestols-katekisme, som lyder fra altfor mange katolske kirker verden rundt, ikke den samme umiddelbare avsky som oven siterte prosa. Men i sitt vesen er den nøyaktig like så ubegripelig og like så fjern fra menighetens virkelige liv, og fostrer den samme lede ved religionen.

Den katolske forkynnelse har en fordel: Den er som regel objektiv. Den katolske prest er spart for å skulle gjøre hver eneste av sine prekener til et personlig vitnesbyrd, og dermed for mange fakter. Men det betyr ikke at han er fritatt for å fordøye sin teologi, og leve den.

Bjørnseths løsning er en annen, og den lider av den samme svakhet som det fenomen han angriper: Den er

nomillustrert — men messen, selve kultens sentrum for den alt overveiende del av kristenheten, kommer på en underlig måte i bakgrunnen. — Allikevel er alt dette detaljer, som ikke skal stille verkets usedvanlige kvalitet i skyggen.

Det skinner igjennom at oversetterne enkelte steder har hatt en dansk tekst for hånden. Og dessverre har de glemt å lese korrektur på registret, som langt på vei er på rent dansk. Således vil en som søker «avlat» der bli skuffet — men han vil finne henvisningen under «aflad».

Summa summarum fyller dette verket tre funksjoner på en gang: Man kan lese og lære av det, det har religiøse tekster en kan fordype seg i og meditere over, og det praktfulle billedmaterialet kan gjøre selv en avslapningsstund til en stor berikelse. Kort sagt: Et verk som bereder sin leser mange gleder!

Erik Gunnes.

fundamentalt subjektiv. Bjørnseth vil ikke akseptere noe på autoritet, ikke forkynne noe som han ikke selv har personlig erfart. Jesus — Guds sønn? Han liker ikke uttrykket, sier han, fordi de to uttrykkene «forekommer ham uforenlige». I virkeligheten skiller han ikke mellom de uttrykk man ikke uten videre kan bruke i forkynnelsen og den realitet de tross alt skal dekke. Ett er at man må tale til en forsamling på dens eget sprog, et annet at Kristus dog står frem for oss som en objektiv virkelighet, med en appell ikke minst til vår erkjennelsesevne. Svaret til den maktesløse forkynnelse er ikke å erstatte én subjektivisme med en annen, men å innta et lyttende forhold både til Kristus selv og til de nittende århundrer som har kjent ham — og modellere sin egen samtidsopplevelse med det man da lærer. Dog, ett er sikkert: Bjørnseths betraktninger kan gi alle som har som oppgave å bringe evangeliet videre, noe å tenke på.

Den andre delen av boken inneholder noen enkle små betraktninger — et slags forsøk på å omsette hans egne tanker om forkynnelsen i praksis. — Et par hipp til katolisismen er naturlige ut fra forfatterens forutsetninger — men forråder ikke nettopp noen dypere kjennskap til den, tross det nære slektskap han påberoper seg!

At en objektiv tro ikke nødvendigvis tvinger en inn i meningsløse formler; og at en subjektiv erfaring ikke er uforenlig med en objektiv tro — begge deler er mystikken det beste vitnesbyrd om.

Med Mester Eckhart skifter vi utvilsomt register, men også for ham har de samme problemene stått i brennpunktet. Denne 1300-talls dominikaneren var mystiker, og en av den kristne tradisjons aller største. Og mystikeren kjennetegnes nettopp av denne dobbelte streben: Han vil frem til Ordet bakom ordene, bakom vaneuttrykkene, sprengte det Kana'ans snikksnakk som enhver kristen jargong til en viss grad blir, og han er fortvilet over at det ikke lykkes. Mystikerens siste ord er taushet; jo mer han forstår av Gud, jo mindre orker han prøve å si det. Eckhart er også elev av den Thomas Aquinas som sa: «Jeg kan ikke skrive mer. Alt jeg har skrevet, er halm og strå.» Og denne erfaring av ordenes avmakt, hvor har den sitt utspring annet enn i den overveldende personlige erfaring av Gud?

Allikevel består det her en avgjørende forskjell. Den ekte kristne mystiker trer ydmykt inn i det kristne budskaps formuleringer. De er ikke for ham noe som motstreber hans indre erfaring. Tvert imot, hans indre erfaring utspringer av dem, og fyller dem til gjengjeld med nytt liv, lar dem tre frem i ny og skinnende glans. Mester Eckharts person og liv er lite kjent, og en fordømmelse av noen «teser» plukket ut av hans verker etter hans død, har fått en del historikere til å se ham som en forløper for en moderne liberal spiritualisme. I sin innledning til dette tekstutvalget skyver Aasmund Brynildsen tydelig i denne retningen. At den mann som har vært en Taulers og en Susos store lærer og forbilde, ikke var en hengiven katolsk kristen, forekommer imidlertid a priori lite trolig, og det skulle være tilstrekkelig å lese noen sider av Eckhart selv for rolig å kunne avvise den. Slik taler bare en mann som med hjerte og sjel og sinn har opplevet det kristne mysterium i hele sin fylde — dette er ikke noen esoteriker, som bare opprettholder et ytre skinn av kirkelig fromhet.

Hva Brynildsens utvalg angår, er det en glede å stifte bekjentskap med det. Enkelte av preknene vil nok forekomme noen litt kryptiske, men det aller meste er relativt korte tekster, som både er tidløse i sin dybde og

Om barn - men ikke bare

Arne Skouen: *Bare om barn*. Forlag: H. Aschehoug & Co. Oslo 1959. 103 s.

Arne Skouen viser i denne lille bok at han forstår barnesinn og elsker barn. Han sier selv at han satte seg på huk og lyttet og fant både lykke og ulykke. Det han så og hørte har han berettet om på en gripende måte. Boken er ikke gitt oss til en kosestund. Den vil vekke til ettertanke og erkjennelse av at meget står igjen før vi har løst våre samfunnsoppgaver især overfor de mentalt lidende barn. Den barnepsykologiske og barnepsykiatriske sektor i vårt helsearbeide er idag sørgelig underutviklet, for en vesentlig del på grunn av bristende økonomi.

Boken er — med god bistand av tegneren Pedro — mere malt enn skrevet. Hvert kapitel er en skisse for seg, hvor vi føres til et nært møte med barneskjebner. Overalt ser Skouen med skarpt blikk inn i det vesentlige. Fylt med gru er betraktningene fra barnehjemmet med de mange barn — dette korrekte hygieniske miljø uten ømhet — hvor Pedro ikke orket å tegne av redsel for å fryse over resultatet.

Forfatteren viser et sjeldent klarsyn i sitt kapitel om adopsjon, hvor han omtaler kravet om at barnet skal være organisk feilfritt, og han spør med god grunn: Hva med de barn som ikke reagerer normalt under stetoskop eller reaksjonshammerslag, under hørselsprøver eller muskeltester. Svaret er innlysende. I stor utstrekning trenger de organisk defekte barn mere enn noen den trygghet og omsorg som bare mor og far kan gi og som nødvendigvis blir en mangelvare i en institusjon.

De kontaktløse, autistiske barn får en særlig bred omtale. Det er fascinerende at enkelte av disse kan hjelpes inn i et aktivt liv ved intens psykoterapi, men la oss minne om at foreldrene til sådanne barn ikke må gis falske forhåpninger. Mange av disse pasienter er ubehjelpelig syke og ofte med hjernelidelser bak deres psykiske abnormitet. Vår viten om denne tilstand er ennå meget utilstrekkelig.

Man savner fra Skouens hånd et avsnitt om det åndssvake barn. Han nevner en passant at man ikke ødsler strev på det håpløse. Uenig — det krever ofte en stor innsats å få det åndssvake barn hjulpet inn i livsutfoldelse preget av glede og trygghet. Det er et arbeide som får ordet håpløs til å miste sin dimensjon. Tross utbygget forsorg er der i vårt samfunn store huller når det gjelder vurderingen av vårt åndssvake medmenneske.

Det største arbeidsfelt nå og fremover i barnepsykiatrien er ganske sikkert de såkalte miljøskader, og her nærmer vi oss et område hvor problemer på godt og ondt vil komme inn i våre arbeidssirkler. Psykiatere og psykologer veileder sine medmennesker og vil ofte være nødt til å forme deres etiske holdning. Det er derfor helt påkrevet at de etiske normer man følger er kristne i bunn og grunn. En psykiatri eller psykologi som fornektet disse vil forfeile sitt mål: å hjelpe det psykisk lidende menneske.

Margrethe Wehn.

typisk moderne gjennom sine ofte paradoksale formuleringer, — og av begge grunner har de en adskillig kraftigere appell til vår samtid enn mange senere mystikere, ofte meget mer tidsbundne i sin fromhet.

Oversetteren har ikke hatt en lett jobb, men er stort sett kommet vel fra den.

E. G.

«Den norske litteraturens første betydelige katolske roman etter Sigrid Undset. Finn Halvorsen fremtrer her nyfødt som dikter. Han har skapt en egen, ytterst uttrykksfull litterær form, han har frembragt et åndelig drama som ikke kan plaseres innenfor den etternaturalistiske reportasjeromanens grenser.»

Sven Stolpe i Aftenbladet

Finn Halvorsen

JOMFRUEN, HELGENEN OG BANDITTEN

Pris kr. 24,—, innb. kr. 29.50

«En sikker kunstner har skapt denne fortellingen.»
Ragnvald Skrede i Dagbladet.

«Et interessant og personlig bidrag til den norske romanlitteraturen i høst.»
Finn Jor i Morgenposten

«Ualminnelig velskrevet . . . en lyst å lese.»
Harald Sverdrup i Arbeiderbladet.

«Selv den religiøst indifferente må bevegges av hovedbudskapet i et verk som dette . . . her har noen skrevet på livet og døden løs . . . I boken finnes så mange verdier at vi må kalle dem sjeldenheter i dagens litterære Norge. Enkelte partier har klassisk renhet. Man finner avsnitt, konstruert i form av ordsprog, som man leser om igjen flere ganger. Det står fast at denne legenden har makt. Den belærer, ikke ved hjelp av «belæringer» — men gjennom skjønnhet.»

Odd Eidem i Ordet.

CAPPELEN

Italiensk legende

Finn Halvorsen: Jomfruen, helgenen og banditten. Cap-pelen, Oslo 1959.

Finn Halvorsens historie foregår i dagens Syd-Italia, et Italia ennå i krigens skygge, hvor flyktninger og andre istykkerslåtte skjebner tumles omkring i et miljø tyrannisert av en hensynsløs pengematador som utnytter nøden etter beste evne, og av en fattigdom som grenser til elendighet. At denne tilværelsen ikke helt er forlatt av himmelen kan bare gangsteren og den gudfryktige borge for, — gangsteren i blind protest, den gudfryktige i fortvilelsens heroisme.

Noe opprivende inntrykk av dette Italia gir Jomfruen, helgenen og banditten ikke, men en misforstår dikteren om en tror det har vært meningen. Heller ikke noe bevegende bilde av det Italia som aldri forandrer seg: Den gamle by i åssiden, omgitt av muren. Men også omgitt av en fruktbar slette med vinranker og solglade bønder. Nattdyene fra sletten stiger opp til byen som selsom musikk. — Det er et kjent bilde av Italia dikteren presenterer, ja det er konvensjonelt. Det er også personene. Betrice er den vakre, varme og gudfryktige italienerinne. Riccardo er prototypen på den italienske banditt: sortglinsende hår, forførerisk og behendig, jaget av det korruperte politi. Og mannen med det forpliktende navn Giovanni er ikke *en* helgen, men *helgenen*. Noe foruroligende nærbilde utført i blod og smerte og med de fulle dimensjoner skal en ikke vente å finne. — Dikterens virkemidler er også på sett og vis konvensjonelle. I begynnelsen kunne en narres til å tro at de er naive.

Det tror en ikke lenge. Konvensjonene er ikke naivitetens, men noe i retning av legendens. Jomfruen, helgenen og banditten er på mange måter en bemerkelsesverdig bok. Dikteren har stilt seg svært høye mål, han har villet lage noe meget mer enn en roman. Selv har han tilslutt valgt å kalle det en historie. Den henter tone og teknikk fra mange kanter: fra legenden, fra eventyret, litt også fra allegorien, og råstoffet er en gangsterfortelling av beste oppskrift. Resultatet er blitt en ganske merkelig *italiensk* bok.

Og hva handler historien lest som en legende om? Om hvordan det gikk til at byen Giardino fikk en helgen. Og det er eventyret om hvordan hovedpersonene omsider blir trett av sin ensomhet og rekker den med Giovannis hender til Skaperen, og av Ham til slutt kan motta et menneskeverdig liv. — Til denne legenden gir dikterens storyens spenning. Og med denne spenning føres leseren langt avsted. Det er faser i historien som gir noe av den sanne diktnings svimmelhet, — f. eks. gjenkjennelse-scenen i geitehuset, der Antonios uhyggelige demonskrik sender Banditten på flukt fra sin fortid og inn i sin egen frelse.

Men dikteren har tatt svære byrder på seg. Helt har han ikke maktet dem. Om han skulle gå den veien til ende som han med fortellerteknikk og tone har slått inn på, måtte han ende i den fortelling som bare et barn kan forstå. Slik den er bærer historien enda preg av at den moderne virkelighet er tung å løfte. Her er den enda ikke forløst inn i helgenlegenden. Derfor er historien her og der i ferd med å bli en roman.

Dikteren har villet skrive en legende fra det moderne samfunn. Forsøket er så målbevisst, oppgaven så svær og aspirasjonen så verdifull at en leser boka med glede selv om dikteren ikke helt har lyktes i første omgang. En meget leseverdig bok er det i alle fall blitt av det.

Erik Bygstad.

Smilende kristendom

Ole Sæverud: «Meninger i motvind». Forlaget Land og Kirke 1959, 196 s.

Pastor Sæveruds «motvind» er visst ikke verre enn en svalende bris om pannen, som stimulerer ham til underfundig og smilende kristen livsvisdom, med sunt alvor under den elegante humor. Denne boken er en samling prisverdig korte og stramt uttrykte meninger om løst og fast fra kultur-, kristen- og kirkelivet, dels i kåserende petit-form, dels i lett anrettede taler eller artikler. Sæverud er ikke bare en god og formsikker skribent, han har også bred kultur og omfattende kunnskaper langt ut over teologien, hvilket dessverre blir stadig sjeldnere i et Norge hvor prestestanden da vitterlig engang var den egentlig kulturbærende del av befolkningen.

Forfatteren kaller selv mange av sine refleksjoner for «vepestikk», og her og der er der jo brodd. Men Sæverud har for mye av overskuddet til den bergenske spasemaker til noensinne å bli giftig, og man koser seg med hans uimponerte knis over krampaktig «kristelig» grav-alvor. Som når han for eksempel slår ned på sine prestekollegers iver etter å «gå i takt» med legmannsforkynnelsen: «De anstrenger seg med å gjøre noe som de ikke kan, og som de ikke kan kunne, og desto mer anstrende er det som det må gjøres på en uanstrengt måte, for ellers virker det ikke ekte. Om de bare visste hvor umulig det er! Et teologisk studium frembringer vel ikke alltid en teolog, men det tar alltid livet av en legmann.»

Det siste sukket høres nok av og til også under v å r e prekestoler!

Ole Sæverud er en sjelden livsnær teolog, enten han skriver om litteratur, teater, ekteskapet eller mentalhygiene. At hans meninger ikke er av de rundeste fremgår blant annet av hans «Passfoto av Hamarbispen», der han håndfast søker å «skille åndene», eller hans «Stat, kirke, biskop», der han søker å se lyssidene ved et problematisk og farlig hopehav. At hans meninger ellers også av og til, nettopp i teologien, røber noen av de sprikende inkonsekvenser som våre lutherske medkristne ikke sjelden optimistisk forveksler med «den evangeliske frihet», må visst også sies. Men det forstyrrer knapt det gledelige inntrykk ved å møte en klok, samtidsbevisst og åpen prestemann som skriver med smil og hjertelag om vesentlige ting.

H. Rieber-Mohn.

Fra Oslo Katolske Bispedømme

Nye fastebestemmelser for julen

Da julaften i mange land har fått et særlig høytidspreg så det kan bli vanskelig å holde den påbudte faste og abstinens, har vår hellige far, paven — ved dekret av Konsilkongregasjonen av 3. desember 1959 — gitt tillatelse til at julaftens faste og abstinens henlegges til 23. desember.

Vi vil gjøre bruk av denne tillatelse i vårt bispedømme slik at fra og med i år blir 23. desember faste- og abstinensdag i stedet for julaften.

Jac. Mangers, biskop.

Peder Olsen: *Sjelesorg og psykoterapi. Lutherstiftelsen, 1959.*

Psykoterapi og sjelesorg er i våre dager underlig innfiltret i hverandre. Det er jo egentlig helt forskjellige begreper. Sjelesorg — omsorgen for sjelens vel og evige frelse, og veiledning i religiøse spørsmål, skulle være en helt selvfølgelig og vanlig ting i kristen praksis. Mens psykoterapi dreier seg om metoder til behandling av syke tilstander. En annen sak er at sjelesorg ydet et nervøst sykt menneske nesten alltid vil ha en psykoterapeutisk virkning også, i en eller annen retning. Og det er vel den moderne psykoterapis utforming av den kontaktskapende samtaleteknikk som har vært med på å gjenoppvekke interessen for den individuelle sjelesorg i mange protestantiske kirkesamfunn idag. Men det er ikke heldig at sjelesorg som begrep i folks bevissthet kobles sammen med nervøs sykkelighet. Det gir galt perspektiv.

Lovisenberg sykehus' høyt fortjente prest og sjelesørger, Peder Olsen, har i sin bok «Sjelesorg og psykoterapi» søkt å belyse likheten og forskjellen mellom de to begreper. Boken inneholder mange gode opplegg og poenger, men den skuffer ofte stygt når det gjelder den virkelig dype analyse av de mange aktuelle forhold som berøres. Ett spørsmål f. eks. forvirrer så mange — hva er forklaringen på at også det kristne menneske kan martres av angst og psykisk lidelse, skulle ikke troen utrydde angsten? Problemet streifes i Peder Olsens bok bl. a. på side 80 og 81, på den ene side står det at troen på den sannhet som er åpenbart for oss i Guds ord, også vil skape sunnhet, mens det på neste side står at Gud slett ikke har lovet oss frihet for sykdom, angst og skyldfølelse, selvom vi blir hans barn. Det er sørgelig at ikke dette så brennende spørsmål (om angsten som en del av menneskets vilkår på jorden, om det faktum at Kristus i sin lidelse også gjennomgikk dødsangstens kvaler) ikke er behandlet med virkelig dybde og klarhet. Og det samme gjelder mange andre problemer. — Når tampen virkelig brenner, avspises vi altfor ofte med at dette emne er for stort til å behandles her. Det er selvfølgelig ikke det dummeste ved en bok at den provoserer leseren til selv å søke svarene, men ikke alle kan ha det rike erfaringsmateriale som forfatteren utvilsomt har, og da er det synd at bare en del av dette materialet blir presisere formulert. Men som det er, gis også mange verdifulle utsyn over emnene, og den ekte og dype interesse og omsorg for det lidende menneske, som er grunntonen i boken, virker umiddelbart givende og varmende.

Borghild Krane.

Roma. Innledende tekst av H. P. L'Orange. Bilder av Herbert List. Dreyer.

Roma er og blir en av verdens mest tiltrekkende byer. Her kan man følge hele den europeiske kultur fra antikken gjennom middelalder, renessanse og barokk opp til vår egen tid, i en enestående rikdom av historiske minner, skjønne kunstverker og ikke minst i selve byens atmosfære.

Dette uendelig fascinerende Roma har mesterfotografen Herbert List fanget inn i en serie bilder som vil fryde enhver Romafarers hjerte. Hvert bilde forteller noe om byen og dens mennesker, dens storslagne arkitektur og dens intime, maleriske kroker og kriker. Fyldige opplysninger til bildene er å finne bak i boken, og et oversiktskart letter orienteringen.

Professor H. P. L'Orange, vår fineste kjenner av Roma, har skrevet den innledende tekst. Han trekker opp de store linjer i Den evige stads historie, men gir samtidig et intimt bilde av romersk dagligliv, folkefester og religiøse høytider med tradisjoner tilbake til en fjern fortid. Både for den som kjenner Roma og for den som gleder seg til engang å komme dit er dette en gavebok av de sjeldne.

W. S.

Julenatt

Julenat. Arne Frost-Hansens Forlag. København 1959.

Dette er en samling av noen og tyve malerier, som alle fremstiller julenattens begivenhet; Heinrich Lützelers har foretatt utvalget og skrevet en tankevekkende innledning til dem. Innledningen er dessuten kort nok til at man får lyst til å lese den — og skrevet som den er med virkelig innsikt, gir den verdifull hjelp til å betrakte disse bildene med et helt nytt blikk. Forfatteren samler sine analyser i tre grupper — de bilder som gjenspeiler en *liturgisk* tolkning av julenatten mysterium, de som representerer en *mystisk* tolkning av julens budskap, og de som insisterer på julemysteriets tilknytning til *omverdenen*.

Om bindet er av beskjedent format, så er prisen også derefter. Og midt i julens travelhet ville det kanskje ikke være av veien å ta en pause, rolig bla igjennom det lille bindet, og dvele en stund ved disse bildene — som minner oss om det egentlige i hele julefeiringen.

Th. P.

IDEOLOGI ELLER. . .

(Forts. fra s. 375)

å øke hver eneste dag. Folkene i de underutviklede land trenger to ting: De trenger vennskap, men de trenger også effektivitet. Blant land som den dag i dag på liv og død er utlevert til storkapitalens tilfeldige rovdrift på deres naturrikdommer, til å få en eventuell finansiell hjelp gjort avhengig av strategiske interesser, til de groveste utslag av rasediskriminering — blant dem har kommunismen lett spill. Og den har det akkurat så lenge disse folkene ser Vestens demokratier tale med to tunger — og ved sine gjerninger motbeviser hva de forsikrer med sine ord.

MRA berømmer seg av Marshall-planen — om med rette eller urette, får stå hen. Nå vel: Den dag den vestlige verden går inn for en gigantisk Marshall-plan, uten å kalkulere med profitt, uten å bygge på strategiske hensyn, og lar sin hjelp formidles av mennesker villige til å identifisere seg fullt ut med de folk de møter — den dagen vil også kommunismens truende spøkelse være forvandlet til skyggen av en harmløs gammel gjenganger. Og ikke hetspropaganda, men det kristne eksempel, vil ha vunnet kampen om freden i menneskenes sinn.

G.

UTLANDET

POPULÆRE BISKOPER ANGRIPES I SOVJETUNIONEN

Offentlig tilsmussing av biskoper som blir for handlekraftige og populære, er det nyeste våpen sovjet-pressen har funnet i sin kamp mot religionen, skriver Herder-Korrespondenz. Det viser seg at den offisielle agitasjon mot kristendommen som «anti-vitenskapelig» ikke fører frem. Like vanskelig er det å angripe de vitterlig meget lojale russiske kirkefyrster for politisk upålitelighet. I den senere tid er det imidlertid dukket opp i avisspaltene en rekke vitnesbyrd fra frafalne kristne med sterke beskyldninger rettet mot biskopenes privatliv.

Det gjelder blant andre erkebiskop Sergej Larin av Stalingrad, hvis tidligere kammertjener har offentliggjort et kraftig angrep på ham i «Komsomolskaja Pravda». Ifølge denne skulle biskopen ha brukt de innsamlede kirkemidler til egen fordel — til luksus, drikkelag, et utsve-

vende liv, kvinnehistorier, kjøp av to villaer. Erkebiskopen er kjent som en energisk, populær og gjestfri prelat, som har betydd meget for oppblomstringen av det kirkelige liv i sitt bispedømme. Synoden i Moskva har heller ikke villet avsette ham, men har på grunn av disse angrepene sett seg tvunget til å flytte ham til Omsk i Sibir.

Det samme er hendt med en annen biskop, Michail Tsjub av Smolensk. I hans tilfelle er det imidlertid uten videre klart for en vestlig iakttagere at det må dreie seg om ondsinnet bakvaskelse; biskop Michail har mange internasjonale forbindelser og er kjent av vesteuropeiske kirkemenn som en stille lærd, en asket og mystiker, og anklagene om et utsvevende liv vekker ingen tiltro. Imidlertid er det sannsynlig at hans mange forbindelser vestover har vakt myndighetenes mishag; i den senere tid er han blitt nektet utreisetilattelse. Synoden har utnevnt ham til biskop i Isjevsk i Ural, sikkert etter påtrykk fra høyere hold.

Det gjenstår å legge til at det er meget usikkert hvorvidt disse «fracfalne» som fremkommer med anklagene, er virkelige apostater eller simpelthen partispioner som har fått i oppdrag å gå i kirkelig tjeneste for en viss tid.

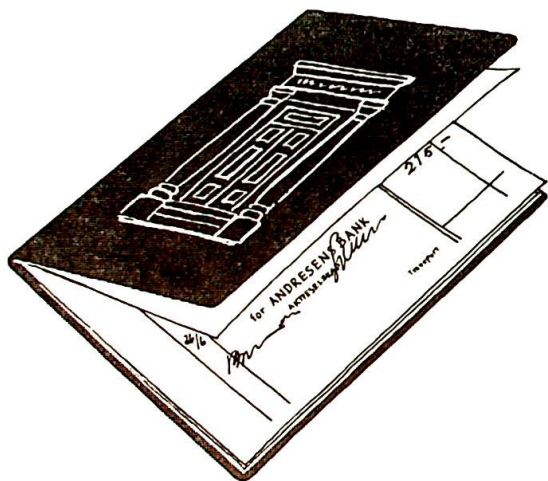
UTVIDET STØTTE TIL DE KATOLSKE SKOLER I ENGLAND

For katolikkene i England har skoleproblemet i mange år vært en kinkig sak. Gjennom en ny finansieringslov, som ble vedtatt i Underhuset sist sommer, er man imidlertid kommet et langt skritt på veien mot løsningen.

Problemet i sin nåværende form stammer fra 1944, da det ble vedtatt en ny skolelov; denne skoleloven forutsatte meget omfattende utvidelser av grunnskolen og rammet således de konfesjonelle skoler meget hårdt. Regjeringen måtte da innvilge en ekstra støtte til de konfesjonelle skoler mot at de underkastet seg en viss, moderat form for offentlig kontroll. Alle private skoler i England fikk allerede oppvarming, lærebøker og lærerlønninger betalt av staten, mens de måtte klare nybygg og vedlikehold på egen hånd. De skolene som aksepterte de nye prinsippene (voluntary aided schools) fikk nå i tillegg garanti om et bidrag på 50 % til de nybygninger som den nye skoleplanen krevde. Likevel har de katolske skolene vært i store vanskeligheter, den katolske befolkning har øket raskt, ikke minst gjennom irsk innvandring, likesom også folkeflytningen til industrisentrene har stilt usedvanlige krav til det katolske skolevesenet. Tyve millioner pund er gått med siden 1944, men dersom katolikkene skulle fortsette å utbygge sine skoler og gjøre dem så tidsmessige som det kreves, ville de i løpet av de neste tyve år måtte mer en femdoble denne summen. Stilt overfor disse fakta var det parlamentet i sommer gikk med på å øke det offentlige tilskudd til nybygg til 75 %.

Det er verd å notere at forhandlingene har vært ført i en meget saklig og rolig atmosfære, i motsetning til den opphisselse det samme spørsmål møter på den annen side av Kanalen. Opinionens reaksjon har også stort sett vært positiv, ikke minst de store liberale avisenes. Således skriver «The Guardian»: «Det er ikke riktig å tale om offentlige midler som blir brukt til konfesjonelle formål, for de konfesjonelle skoler har lenge båret de samme byrder som statens.» Og «News Chronicle»s svar til enkelte protestantiske røster: «Det går ikke an at man stadig fremdeles vil frakjenne religiøse minoriteter den grunnleggende rett til en fritt valgt oppdragelse.»

Ved DAP eller
KONFIRMASJON

En BANKBOK er
DEN BESTE GAVE

ANDRESENS BANK
AKTIESELSKAP
OSLO

VATIKANET

Ensyklika om misjonene.

I anledning av 40-årsdagen for Benedikt XV's store rundskrivelse om misjonene, «Maximum illud», har paven utsendt en ny ensyklika om dette emne. I denne ensyklikaen konstaterer paven for det første at tallet på innfødte prester i Asia og Afrika er steget meget hurtig. Han insisterer imidlertid på at teologistudentene herefter i den utstrekning det er mulig også får sin undervisning av sine egne landsmenn, samtidig som det påny understrekes at den innfødte geistlighet så snart som mulig må kunne overta ledelsen av sine bispedømmer. Dette fordrer imidlertid en solid utdannelse, som ikke minst må ta landets egne tradisjoner i betraktning. Paven insisterer videre på legfolkets aktivisering og medansvar for Kirkens vekst, og nødvendigheten av at de påvirker det økonomiske, politiske og sosiale liv i landet i kristen retning. Ensyklikaen slutter med en appell til katolikkene i de land i Europa, hvor det kommer farvede studenter, om spesielt å ta seg av de katolske studentene fra disse landene.

Hvert femte menneske er katolikk.

Ifølge det nye verdensatlas av dr. Harold J. Spaeth ved universitetet i Detroit, er antallet mennesker på jorden nå 2 886 691 000 og antallet katolikker 527 643 000. Nærmere hvert femte menneske er dermed katolikk. (KNA)

AUSTRALIA

Den katolske kirke største religions-samfunn om 30 år?

En betydelig prosentmessig endring i religionssamfunnenes forhold til hverandre er i gang i Australia, opplyste professor Leicester Webb ved det australske nasjonale universitet Canberra etter en nylig avsluttet undersøkelse. I tiden mellom to folketellinger, i 1947 og 1954, har katolikkenes antall steget med en halv million, og dermed har den katolske befolkning øket fra 20 til 23 prosent av totalbefolkningen.

Professor Webb erklærte at hvis man forutsetter en slik utvikling, vil Den katolske kirke om trede år være det største religionssamfunn i Australia. (KNA)

BELGISK KONGO

Hierarkiet opprettet.

Samtidig med pavens nye ensyklika om misjonene, ble opprettelsen av hierarkiet i Belgisk Kongo og Ruanda-Urundi bekjentgjort. Områdene hører dermed opp å være misjonsområder i egentlig

forstand, men vil dog fremdeles være underlagt Propagandakongregasjonens myndighetsområde.

Disse områdene er blant de afrikanske land hvor kristendommen er mest utbredt. De har et samlet antall innbyggere av 16,5 millioner, av disse er 5,5 mill. katolikker. De 37 nye bispedømmene er inndelt i åtte kirkeprovinser, med residerende erkebiskoper i Leopoldville, Coquilhatville, Stanleyville, Bakavu, Luluabourg, Elisabethville (Katanga), Kagaï og Kitega. Av de ca. 3 000 sekularprester som virker her er 459 innfødte. Dertil kommer 1 300 ordensgeistlige og 3 600 ordenssøstre.

«Osservatore Romano» kommenterer begivenheten slik: «Denne begivenheten viser at Kirken har full tillit til sine sønner i disse landene, og stiller dem overfor en stor oppgave og et stort ansvar overfor Gud og deres eget land.» (KNA)

KINA

Kardinal Tien vil til Formosa.

Erkebiskopen av Peking, den kinesiske kardinal Thomas Tien, har siden 1951 levd i landflyktighet i USA. Han har nå til hensikt å slå seg ned på Taiwan (Formosa) fra neste år av. Hans første oppgave der vil bli å opprette et seminar som skal utdanne kinesiske prester. Til dette formål har han allerede samlet inn penger blant tyske katolikker. — Taiwan er som kjent fremdeles i de nasjonalistkinesiske styrkers hender, og det foregår en utstrakt misjonsvirksomhet på øya. (KNA)

POLEN

Kirkene blir statseiendom.

Kirken i Polen kan ikke ha eiendommer i de såkalte «vestområder», dvs. de tyske østlige områder som står under polsk forvaltning. Alle kirker, både grunn og bygninger, er nå etter en kungjort forordning blitt erklært for statseiendom. Kirken har å betale leie for benyttelse av kirkene.

Den polske regjering har ennå ikke offentliggjort denne forordning som ble utstedt i april i år, men har gjort den tilgjengelig for de myndigheter som skal påse at den overholdes.

Denne forordning erstatter en bestemmelse fra mars 1946, hvor regjeringen opprinnelig hadde anerkjent den polske kirkes eiendomsrett til den «av tyskerne oppgitte» kirkelige eiendom i de tyske østområder.

Kommunistene krever nå at den nye forordning gjennomføres. Således er en sogneprest med 5000 menighetsmedlemmer i bispedømmet Breslau blitt avkre-

Dominikanerne takker hjerteligst

alle som har villet bidra til deres basar med gaver, bistand og interesse!

vet 88 000 zloty (rundt 27 360 kr.) i årlig leie. Da han svarte at han ikke kunne betale, ble hans private saker beslaglagt.

I finansdepartementet i Polen blir sognepresten for en menighet på 5 000 personer beregnet etter en årsinntekt på ca. 28 000 zloty (ca. 8 550 kr.). Av dette beløp skal han betale i skatt et beløp som svarer til kr. 2 050. For å kunne betale den pålagte leie for kirke og prestebolig må sognepresten sette i gang en innsamling blant menighetsmedlemmene, men slike kollekter må det betales inntil 65 prosent skatt av. Altså: For å kunne skaffe tilveie beløpet til husleien, kr. 27 360, må menighetsmedlemmene yte mer enn det dobbelte av husleibeløpet.

SPANIA

Igjen kirkelig kritikk vedrørende de sosiale forhold.

Det er en forargelse å forkynne Kirkens sosiallære, men ikke ville anvende

En kjærkommen
gave:

VIEVANNSKAR
i porselen kr. 5.00

Vi sender også pr.
postoppkrav.

Galligani

STORTINGSST. 22
NEDRE SLOTTSGT. 25
OSLO

ALLTID GODT UTVALG I SESONGENS BLOMSTER

Annie Vera A.s

Karl Johans gt. 21, Oslo

Kombinerte forsikringer

DET NORSKE FORSIKRINGSAKTIESELSKAB
HEIMDAL

den, erklærte kardinal Pla y Deniel, erkebiskop av Toledo, ved avslutningen av katolikkenes sosiale uke i Spania. Det hører til Kirkens oppgave å støtte opp om det menneskelige fremskritt på alle områder.

En annen geistlig uttalte at han gjennom diskusjonene på kongressen hadde fått bevis for at kristen nestekjærlighet og rettferdighet ikke er realisert på det sosiale plan, og at det nåværende samfunn i Spania mangler kristen ånd. (KNA)

SVERIGE

Ny katolsk kirke.

Erkebiskop Lucas har vært i Malmö og vigslat tre nye klokker på tomten til den nye katolske kirken der. Biskop Nel-

son var også til stede under høytideligheten.

Det katolske byggeprogram i Malmö omfatter foruten kirken, prestegård, skole og barnehage. Til menigheten i Malmö hører 3 000 katolikker, 900 er svensker og resten utlendinger. Menighetens geografiske område er langt større enn selve Malmö by. (KNA)

Katolsk gudstjeneste i kjent industribedrift.

I en av Sveiges største industribedrifter, Strömsnäs Bruk, vil det heretter bli holdt regelmessige gudstjenester, foreløpig én gang om måneden. Det arbeider ca. 30 katolikker av tysk og polsk herkomst ved bedriften, og en brakke er blitt stilt til rådighet for at disse kan

få sine egne gudstjenester. Arbeiderne har selv foretatt de nødvendige forandringer, og brakken er nå blitt et tiltalende kapell. (KNA)

SØR-AFRIKA-SAMBANDET

Den katolske misjon skal tilintetgjøres.

Den største misjonsstasjon i bispedømmet Kimberley i den nordlige del av Sambandet, St. Bonifatiusmisjonen, som består av en kirke, tre skoler og to klostre, vil sannsynligvis bli helt utslettet. Ifølge den såkalte Group-Areas-lov vil regjeringen erklære dette område for en «nøytral sone», hvor ingen får lov til å oppholde seg og hvor alle bygninger skal jevnes med jorden — uten erstatning for eierne.

ARENDALE		
HJELM EMANUELSEN A/S Møbelforretning Langbryggen Arendal	B. MØRLANDS EFTF. Tif. 2802 Skotøy og ortopediske innlegg Tilpassing gratis	ARENDALE MEIERI
<i>Lunde & Co.</i> Dodge - Folkevogn - Deler og rekvisita Tif. 2860 — 3800	Arendal Trikotasje- forretning	JOACHIM LARSEN Spesialforretning i utstyrsvarer Tif. 1081 — Etablert 1872
ADEL ELLEFSEN Aut. Installasjonsforretning Tif. 1756 — Arendal — Tif 1756	ARENDALE RAMMEFABRIKK Kunsthandel Tapetlager	SHELL — ARENDAL Tif. kontor 2013 Anleggstlf. 1848
M. A. STIANSEN Herreekvipering - Gutfekonfeksjon	ARENDALS BRYGGERI og MINERALVANDFABRIK A/S	M. Blom — Bakke & Sønner Møbelforretning Havnegaten
GARTNERHALLEN Frukt og Grønsaker En gros Tif. 3159 - 3208	BRØDRENE PETERSEN Skomakerforretning Arendal	HELENE JACOBSEN GARN OG TRIKOTASJE Havnegaten — Tif. 1459 — Arendal
ARENDALE FARVEHANDEL Tif. 2050 Engros - En detalj	BYGGMESTER HANS NILSEN Nettet 362 Arendal	J. E. SKJOLDHAMMER Arendal Tif. 1262
OLAV SLAATTENE Gartner Tif. 1958 Havstad, Arendal	THS. LØVOLD Grunl. 1886 — Tif. 1173, 1495 Maling - Tau - Duk - Koster og børster Skibsrekvisita - Malerverer Engros og en detalj	

Verdien av de kirkelige institusjoner i denne sone er anslått til et beløp tilsvarende kr. 1 368 000. I to folkeskoler og en høyere skole får for tiden 1760 elever

gratis undervisning. Til kirken sogner 8 000 katolikker spredt på et vidstrakt område hvor det ikke finnes andre katolske kirker. Den katolske befolkning

har med støtte fra den anglikanske biskop av Kimberley, protestert mot dette prosjekt og rettet en petisjon til regjeringen. (KNA)

KRISTIANSAND S.		
<p>S. Hennig-Olsen Etablert 1924 KRISTIANSAND S</p> <p>Sjokolade - Frukt - Tobakker Iskremfabrikk</p>	<p> Knut Lie & Byens Stabbur TELEFON 2234 KRISTIANSAND S. VIS A VIS NORGES BAHN</p> <p>FETEVARERFORRETNING — Salater — En gros og en detalj</p>	<p>FORRETNINGEN FOR TAPET OG KUNST ARTIKLER</p> <p>Kristiansand S. Kongensgt. vis à vis St. Josephs hospital Telefon 3930</p>
<p>C. P. WINTERSBORG Spesialforretning i AMATØRFOTO og BRILLEOPTIK Sparebankgården — Tlf. 22 016</p>	<p>BLIKKENS LAGER JOHAN GÜNTHER Tlf. 22685 - Kristiansand S.</p>	<p>SIGURD SØRENSEN Begravelsesbyrå Holbergsgt. 15 — Tlf. 22 153 — 25 717 Egen likbil for transport</p>
<p>KRISTIAN FRIVOLD Kjøtt & Pølsevarer Tlf. 22 175 — Kristiansand S.</p>	<p><i>W. Nørgaard Jensen</i> FRUKT- OG GRØNNSAKFORRETNING</p>	
<p>ALT I BLOMSTER Dana Blomsterforretning Dr.gt. 53 — Tlf. 21 192</p>	<p>A. KRUSE SMITH Entreprenørforretning KRISTIANSAND S</p>	
<p>Hotell METROPOLE Besøk vår rosenhave</p>	<p> Bygningsartikler — Jern & Stål m. m. Tlf. 24 452</p>	
<p>GUNDER STRØMME Kolonialforretning Forsøk vår gode kaffe Tlf. 22 755 — Kristiansand S.</p>	<p>TOR RUUD Aut. Rørleggerforretning Hannevik Terrasse 5 - Kristiansand S.</p>	
<p> BIRYING BOKHANDELEN i Sparebankbygningen Kristiansand S.</p>	<p>Spesialforretning i KAFFE Daglig nybrent — Egen blanding O.M. Dranges Efff. Markens gt. 39 - Tlf. 21 182</p>	
<p> Konditori og Kafé</p>	<p>Telefon 22 281 Etabl. 1870</p> <p>EMIL SYVERTSEN Skotøyforretning Eldste forretning i bransjen.</p>	<p>Skippergt. 41 Kristiansand S.</p>

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Privat 41 64 78 - 69 43 72

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

OBS!

Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi også
den tidligere
adresse!

All slags
forsikring

ANTH. B NILSEN & CO'S
ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

Rosenlund

ALT I BLOMSTER

Akersgt. 65 B - Telefon 33 55 16

Joh. Weydahl A/S

Oslo - Centralb. 68 18 07

KAFFE

og

HERMETIKK

en gros

Tobakk - Frukt - Sjokolade

TEXAS

Akersgt. 73 B

En virkelig kvalitetsprodukt

Hans Ekjord

FARVEHANDEL

St. Olavs gt. 3

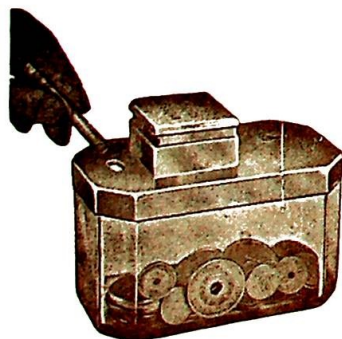
Tlf. 42 16 13

WISBECH
ANTIBELEGNING

Majorstua - Oslo

MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

A SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK

« K L A R »

Fåes i banker over hele landet

FELLESSLAKTERIET
A/S

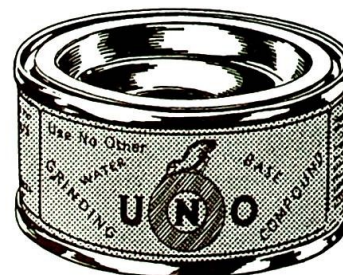
Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

**Beste
og hurtigste
slipemiddel
for lager og
ventiler**